

Minderjarigen onder invloed op beeld

Een onderzoek naar politie-interventie
'de Confrontatie'

J. de Greeff, L. Hulsbosch, N. van Hasselt

Minderjarigen onder invloed op beeld

Een onderzoek naar politie-interventie
'de Confrontatie'

Trimbos-instituut, Utrecht, 2016

Colofon

Opdrachtgever

Politie Midden Nederland

Projectleiding

J. de Greeff

Projectuitvoering

J. de Greeff, L. Hulsbosch

Redactie

N. van Hasselt

Met dank aan de leden van de begeleidingscommissie

André Becker, Politie basisteam Amersfoort

Bas van den Putten, Universiteit van Amsterdam/Trimbos-instituut

Dederike Bakker-van der Bijl, Gemeente Amersfoort

Geerke Haasjes, Victas

Ivoline van Erpecum, Ministerie van Veiligheid & Justitie

Joke Overeem, Politie Midden Nederland

Vormgeving en productie

Canon Nederland N.V.

Beeld

www.istockphoto.com

Personen afgebeeld op de omslag van deze uitgave zijn modellen en hebben geen relatie tot het onderwerp van deze uitgave of ieder onderwerp binnen het onderzoeksdomein van het Trimbos-instituut.

Deze uitgave is gratis te downloaden via www.trimbos.nl/webwinkel met artikelnummer **AF1472**.

Trimbos-instituut

Postbus 725

3500 AS Utrecht

Da Costakade 45

3521 VS Utrecht

www.trimbos.nl

E: 030 - 297 11 00

F: 030 - 297 11 11

© 2016, Trimbos-instituut, Utrecht

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden veeveelvoudigd en/of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, zonder voorafgaande toestemming van het Trimbos-instituut.

Inhoud

1 Een onderzoek naar camerabeelden als feedback	5
1.1 Minderjarigen en dronkenschap	5
1.2 Politie interventie 'de Confrontatie'	5
1.3 Onderzoeksvragen	6
1.4 Onderzoeksmethoden	6
1.5 Leeswijzer	9
2 Methodische beschrijving van 'de Confrontatie'	11
2.1 Algemene werkwijze	11
2.2 Uitgewerkte werkwijze	12
3 Literatuur en praktijkervaringen	19
3.1 Literatuur over camerabeelden als feedback mechanisme	19
3.2 Praktijkervaringen met de toepassing van camerabeelden	21
4 Ervaringen met 'de Confrontatie'	23
4.1 Ervaringen van de politie	23
4.2 Ervaringen van jongeren	27
4.3 Ervaringen van ouders	32
5 Conclusie en discussie	39
5.1 Beantwoording van de onderzoeksvragen	39
5.2 Discussie	42
Referenties	47

1 Een onderzoek naar camerabeelden als feedback

1.1 Minderjarigen en dronkenschap

Nederlandse jongeren beginnen op steeds latere leeftijd met het drinken van alcohol, zo blijkt uit onderzoek. Als ze eenmaal drinken, dan drinken ze echter onverminderd veel. Tussen 2011 en 2015 is het aantal vijftien- en zestienjarige scholieren dat ooit wel eens alcohol heeft gedronken, afgenomen van 84 naar 73 procent. Van de jongeren die ooit wel eens alcohol hebben gedronken, heeft in 2015 72 procent in de afgelopen maand één of meerdere keren 5 glazen of meer gedronken tijdens een gelegenheid (binge drinken). Gelet op het aantal jongeren in 2011 (75%), is het aantal 'binge drinkers' onverminderd hoog (Trimbos-instituut, 2016). Deze trend is ook terug te zien in de gemeente Amersfoort. In de Gezondheidsmonitor Jeugd 2015 is te zien dat het aantal drinkers onder tweede- en vierdeklassers van het middelbaar onderwijs is afgenomen tussen 2011 en 2015. Onder de jongeren die recent alcohol hebben gedronken, is het aantal binge-drinkers echter niet significant afgenomen van 66% naar 59% (GGD regio Utrecht, 2016).

Er zijn de laatste jaren steeds meer aanwijzingen gekomen dat (zwaar) alcoholgebruik op jonge leeftijd negatieve gevolgen kan hebben, waaronder een grote kans op verslaving (De Looze e.a., 2014). Daarvoor geldt, hoe hoger de consumptie van alcohol, hoe groter het risico op schade. Hoe meer alcohol per keer wordt gedronken, des te ernstiger de schade (Anderson & Baumberg, 2006). Het drinken van grote hoeveelheden alcoholhoudende drank kan bijvoorbeeld leiden tot gezondheidsproblemen zoals alcoholintoxicaties, schade aan de hersenen en aan de lever. Daarnaast is dronkenschap gerelateerd aan riskant gedrag zoals het plegen van vernielingen of geweld, rijden onder invloed en ongewenste seksuele ervaringen (Babor e.a., 2010). Dit alles leidt tot een grote inzet van politie, gemeente en zorg.

1.2 Politie interventie 'de Confrontatie'

In Amersfoort zetten politie en gemeente zich samen in om overmatig alcoholgebruik, en in het bijzonder dronkenschap, bij jonge adolescenten te voorkomen. Eén van de preventieve inspanningen die verricht worden, betreft 'de Confrontatie'. Sinds 2013 wordt, in opdracht van de gemeente, door de politie geëxperimenteerd met het gebruik van camerabeelden als feedback naar minderjarigen die bekeurd zijn voor openbare dronkenschap. De camerabeelden worden gemaakt door politieagenten die uitgerust zijn met een helmcamera of bodycam. Deze camera's zijn eenmalig gefinancierd door de gemeente Amersfoort. De camera's worden tijdens horecadiensten in het uitgaanscircuit ingezet om (onder andere) minderjarigen te filmen die in de openbare ruimte dronken gedrag vertonen. Als er sprake is van dronkenschap, worden de minderjarigen bekeurd en bellen de agenten de ouders om hun kind op te halen. Kort na het delict wordt de jongere uitgenodigd met zijn of haar ouders om de camerabeelden terug te kijken en te bespreken: 'de Confrontatie'. Het doel van dit gesprek is om jongeren en ouders bewust te maken van de risico's van het vertoonde gedrag en om herhaling van alcoholmisbruik te voorkomen.

1.3 Onderzoeksvragen

De politie heeft de afgelopen jaren in Amersfoort positieve ervaringen opgedaan met het toepassen van deze werkwijze. Om die reden wil de politie weten in hoeverre er aanwijzingen zijn dat de gehanteerde werkwijze effectief is in het voorkomen van alcoholmisbruik (en daarmee ook de kans op herhaling van het strafbare feit openbaar dronkenschap) en het vergroten van bewustwording. Tegelijkertijd wil men deze methode en daaraan gekoppelde processtappen laten beschrijven met het streven om de werkwijze intern uit te leren (vergroten vakmanschap) en, indien er aanwijzingen zijn voor effectiviteit, ook in andere eenheden te implementeren. Om dit te laten onderzoeken heeft de Politie Midden Nederland het Trimbos-instituut ingeschakeld, met steun van het ministerie van Veiligheid en Justitie.

Hiervoor zijn de volgende onderzoeksvragen geformuleerd:

1. *In hoeverre onderscheidt deze interventie zich van bestaande vergelijkbare interventies?*
2. *In welke context mag er het meeste effect verwacht worden van camerabeelden als middel om feedback te geven aan een minderjarige en zijn/haar ouders?*
3. *Hoe worden de camerabeelden gemaakt en vervolgens toegepast bij de Confrontatie?*
4. *Hoe ervaren en waarderen de verschillende betrokken partijen de interventie als feedbackmiddel?*
5. *Welke rol vervullen de beelden en het feedbackgesprek in de interventie?*
6. *In hoeverre heeft de interventie bij minderjarigen en/of hun ouders geleid tot bewustwording van de effecten van zijn/haar gedrag?*
7. *In hoeverre heeft de interventie bij minderjarigen en/of hun ouders geleid tot aanpassing van hun gedrag?*
8. *Is er iets te concluderen over het profiel van minderjarigen bij wie het meest effect van deze interventie verwacht mag worden?*

1.4 Onderzoeksmethoden

Om de onderzoeksvragen zo volledig mogelijk te beantwoorden, wordt gebruikt gemaakt van verschillende bronnen: literatuuronderzoek, interviews met politieagenten en interviews met ouders en jongeren. Deze bronnen worden hieronder nader beschreven.

Literatuuronderzoek

Ten eerste is in maart 2016 een verkennend literatuuronderzoek uitgevoerd om een beeld te krijgen van de kennis die al is opgedaan over het inzetten van camerabeelden als feedback mechanisme. Hierbij lag de focus op het gebruik van camerabeelden in het kader van gedragsinterventies, waarbij de betrokkene direct wordt geconfronteerd met het beeldmateriaal. Hiervoor is gebruik gemaakt van internationale wetenschappelijke literatuur. Daarnaast is er een beknopte verkenning gedaan binnen het netwerk van het Trimbos-instituut naar ervaringen in de Nederlandse context.

De volgende onderzoeksvragen worden beantwoord aan de hand van het literatuuronderzoek:

1. *In hoeverre onderscheidt deze interventie zich van bestaande vergelijkbare interventies?*
2. *In welke context mag er het meeste effect verwacht worden van camerabeelden als middel om feedback te geven aan een minderjarige en zijn/haar ouders?*

Zoekstrategie

In de literatuurstudie zijn algemene zoektermen gebruikt om te verkennen welke vergelijkbare interventies er al bestaan. In de databases PsycINFO en PubMed is gezocht op verschillende combinaties van de volgende zoektermen: video, feedback, behavior/behaviour change, effect, young/youth/child/adolescent.

Interviews met politieagenten

Ten tweede zijn in de maanden maart en april van 2016 face to face interviews uitgevoerd met politieagenten die betrokken zijn bij de Confrontatie, om de werkwijze van begin tot eind in kaart te brengen. Tegelijkertijd zijn de agenten gevraagd naar hun positieve en negatieve ervaringen met de werkwijze. Hiermee worden de volgende onderzoeksvragen beantwoord:

3. *Hoe worden de camerabeelden gemaakt en vervolgens toegepast bij de Confrontatie?*
4. *Hoe ervaren en waarderen de verschillende betrokken partijen de interventie als feedbackmiddel?*
5. *Welke rol vervullen de beelden en het feedbackgesprek in de interventie?*

Selectie

Voor het onderzoek zijn zes agenten benaderd om deel te nemen aan een individueel interview. Er zijn willekeurig drie bikeragenten gevraagd die betrokken zijn bij het filmen en bekeuren van dronken minderjarigen. In het basisteam Amersfoort zijn twee jeugdagenten die de confrontatiegesprekken voeren met jongeren en hun ouders. Beide agenten hebben deelgenomen aan een interview. Ten tijde van het onderzoek was er pas één wijkagent betrokken geweest bij de interventie. Deze wijkagent ontving af en toe een terugkoppeling van de jeugdagent als er een gesprek was gevoerd met een jongere uit zijn of haar wijk. Met de wijkagent is, vanwege omstandigheden, een telefonisch interview gehouden.

Instrument

Met de agenten zijn semigestructureerde interviews gehouden aan de hand van topiclijsten. Ter voorbereiding op het construeren van deze topiclijsten heeft een onderzoeker van het Trimbos-instituut meegelopen met de bikeragenten tijdens een horecadienst en is een confrontatiegesprek geobserveerd¹. Op basis hiervan zijn drie verschillende topiclijsten gemaakt, die aansluiten bij de werkzaamheden van de bikers, de jeugdagenten en de wijkagent. De volgende topics zijn in de interviews aan bod gekomen: signaleren op straat, toepassing camera, besluit om over te gaan tot confrontatie, overdracht en terugkoppeling tussen agenten, ervaringen met interventie, indruk van effectiviteit, reflectie op eigen gedrag, competenties agenten, belemmerende en bevorderende factoren.

1 Voor de observatie is toestemming gevraagd aan de ouder en de jongere. Beiden stemden in met de aanwezigheid van de onderzoeker.

Interviews met ouders en jongeren

Ten derde zijn in de maanden maart en april van 2016 interviews gehouden met jongeren en hun ouders die een confrontatiegesprek hebben ervaren. Het doel van deze interviews is om na te gaan of er aanwijzingen zijn dat de interventie effectief is in het verhogen van bewustzijn bij de jongere en de ouders en in het voorkomen van herhaling. Hiermee worden de volgende onderzoeksvragen beantwoord:

4. *Hoe ervaren en waarderen de verschillende betrokken partijen de interventie als feedbackmiddel?*
5. *Welke rol vervullen de beelden en het feedbackgesprek in de interventie?*
6. *In hoeverre heeft de interventie bij minderjarigen en/of hun ouders geleid tot bewustwording van de effecten van zijn/haar gedrag?*
7. *In hoeverre heeft de interventie bij minderjarigen en/of hun ouders geleid tot aanpassing van hun gedrag?*
8. *Is er iets te concluderen over het profiel van minderjarigen bij wie het meest effect van deze interventie verwacht mag worden?*

Selectie

Voor de interviews zijn alleen jongeren geselecteerd die na 1 januari 2014 zijn aangehouden voor openbare dronkenschap. Begin 2014 is de politie in confrontatiegesprekken overgestapt van een belerende gespreksvoering naar een meer open gespreksvoering waarbij 'eigen lering' van de jongere centraal staat. Sindsdien is deze manier van gespreksvoering gehanteerd. Om er zeker van te zijn dat we de ervaringen met de huidige methodiek onderzoeken, beperken we ons tot casussen van na 1 januari 2014.

Sinds 2014 zijn er 50 minderjarige jongeren aangehouden voor openbare dronkenschap. In totaal hebben 36 jongeren met hun ouders een confrontatiegesprek gehad. Van deze groep zijn 28 jongeren geselecteerd. De selectie bestond deels uit jongeren die recent een confrontatie hebben gehad (6 maanden of korter geleden) en deels uit jongeren die langer geleden een confrontatie hadden (langer dan 6 maanden geleden). Het doel van deze spreiding is om een beeld te krijgen van veranderingen op de korte en langere termijn. Binnen deze groepen zijn de jongeren willekeurig geselecteerd.

De jongeren die zijn geselecteerd, werden benaderd door de politie met het verzoek om deel te nemen aan het onderzoek van het Trimbos-instituut. Van de 28 gaven 4 aan niet mee te willen werken. Zij gaven aan geen zin of geen tijd te hebben om mee te werken aan een interview. De overige jongeren hebben een brief van de politie en het Trimbos-instituut ontvangen met informatie over het onderzoek en een verzoek tot deelname. In de brief is een beloning aangekondigd.

Vervolgens zijn de jongeren en één van hun ouders telefonisch benaderd door een onderzoeker van het Trimbos-instituut om een afspraak in te plannen voor een telefonisch interview van circa 30 minuten. In totaal hebben 14 jongeren en 15 ouders deelgenomen aan een interview in de maanden maart en april van 2016. In de meeste gevallen zijn zowel de jongere als één van hun ouders geïnterviewd. In twee gevallen is alleen de jongere of alleen de ouder geïnterviewd.

De overige respondenten konden in deze periode telefonisch niet worden bereikt² (8 jongeren en 9 ouders) of weigerden alsnog deelname aan het onderzoek³ (1 jongeren en 1 ouder).

Instrument

Met de jongeren en ouders werden semigestructureerde interviews gehouden aan de hand van topiclijsten. Op basis van bovengenoemde observatie van een confrontatiegesprek zijn twee topiclijsten opgesteld: één voor ouders en één voor jongeren. De volgende topics kwamen in de interviews aan bod: het delict, de uitnodiging van de politie, locatie en setting van het gesprek, ervaringen met de interventie, bekijken camerabeelden, feedback gesprek, aanwezigheid ouders, (drink)gedrag jongere na de Confrontatie, (opvoed)gedrag ouders na de Confrontatie, HALT straf versus boete en demografische variabelen.

Naast de topics zijn een aantal gestructureerde vragen gesteld, over drinkgedrag van de jongere en de verwachte kans op herhaling, die worden gekwantificeerd op een vijfpuntschaal.

1.5 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 wordt de werkwijze van de Confrontatie nader toegelicht en stapsgewijs uitgewerkt. Hoofdstuk 3 gaat in op de beschikbare literatuur en andere praktijkervaringen met het inzetten van camerabeelden als feedbackmechanisme. Vervolgens beschrijft hoofdstuk 4 de ervaringen van de verschillende betrokken partijen met de interventie. Ten slotte worden alle bevindingen in hoofdstuk 5 op een rijtje gezet en worden de onderzoeksvragen beantwoord. Ook doen we enkele aanbevelingen ten behoeve van de voortzetting en eventuele verbetering van de interventie.

2 Als respondenten na drie telefonische pogingen nog niet bereikt zijn, zijn ze als non-respons opgenomen.

3 Reden van weigering: van één gezin waren de jongere en de ouders het oneens met de politie over vermeend dronkenschap.

2 Methodische beschrijving van 'de Confrontatie'

In dit hoofdstuk wordt de Confrontatie nader uitgewerkt. Eerst wordt de werkwijze globaal beschreven en worden de verschillende rollen geschetst (paragraaf 3.1). Vervolgens staan de handelingen per fase beschreven (3.2).

2.1 Algemene werkwijze

Tijdens de horecadienst op vrijdag en zaterdag⁴ zijn er in de binnenstad van Amersfoort één of twee koppels zogenaamde 'bikers'⁵ (speciaal getrainde politieagenten op een mountainbike) actief in het uitgaanscentrum. Zij zijn uitgerust met helmcamera's/bodycams en gebruiken deze camera's als zij minderjarigen of jongvolwassenen aantreffen die dronken zijn. De agenten stellen ter plaatse de identiteit van de betrokkene vast en leggen de jongeren een strafbaar feit (openbare dronkenschap) ten laste. Als er sprake is van een minderjarige overtreder neemt de politie contact op met de ouders om hun kind op te halen. Binnen een paar dagen na het incident worden de minderjarige en de ouders uitgenodigd voor een gesprek op het politiebureau. In dit gesprek worden de aanwezigen aan de hand van de opname van de bikers geconfronteerd met het (onverantwoorde) gedrag van de minderjarige. Daarnaast vindt naar aanleiding van dit beeldmateriaal een gesprek plaats, waarna het beeldmateriaal wordt gewist. De keuze voor een bekeuring of een HALT-afdoening wordt in het gesprek met de jeugdagent besproken. Na het gesprek wordt de bekeuring doorgestuurd of de HALT-afdoening in gang gezet en volgt een terugkoppeling aan de biker-agent en wijkagent. Hieronder is de werkwijze in een stroomschema verwerkt.

Het doel van dit vrijwillige gesprek is om de jongere en de ouders bewust te maken van (de risico's van) het gedrag van de jongere en herhaling te voorkomen.

4 Dezelfde werkwijze wordt ook toegepast bij evenementen/festivals waar veel jongeren zijn.

5 Naast de bikers zijn de andere agenten in de horecadienst ook uitgerust met een camera (body-cam). Sinds april 2016 maken medewerkers van toezicht en handhaving (gemeente Amersfoort) ook camerabeelden, die worden overgedragen aan de politie voor het houden van een confrontatiegesprek met jongere en ouders. In de beschrijving focussen we ons echter op de bikers van de politie, aangezien zij de meeste ervaring hebben met de werkwijze.

Figuur 2.1. Stroomschema van de Confrontatie, ingedeeld per fase.

Wie heeft welke rol?

Binnen de werkwijze van de Confrontatie vervult de politie drie verschillende rollen:

- De bikers filmen en verbaliseren ter plaatse een minderjarige vanwege openbare dronkenschap. Tevens bellen zij de ouders met het verzoek hun kind op te halen.
- Een jeugdagent nodigt de jongere en de ouders uit op het politiebureau en voert een gesprek aan de hand van de camerabeelden.
- De wijkagent van de wijk waarin de jongere woont, krijgt een terugkoppeling van het gesprek van de jeugdagent. De wijkagent voegt de informatie toe aan zijn of haar dossier en gebruikt het, indien nodig, in toekomstige contactmomenten.

2.2 Uitgewerkte werkwijze

Fase 0: Vorbereiden op een horecadienst

Aan het begin van de horecadienst wordt er op het politiebureau een briefing gehouden met het horecateam. Tijdens deze briefing wordt onder andere de werkwijze met de helmcamera's toegelicht, waarbij men specifieke aandacht heeft voor het filmen van minderjarigen die zich dronken op straat bevinden. De agenten worden eraan herinnerd om de telefoonnummers van de ouders te noteren, de gemaakte beelden op te slaan en een mutatie te sturen naar de jeugdagent.

Voordat de bikers de straat op gaan, zorgen ze ervoor dat ze een werkzame helmcamera of bodycam gemonteerd hebben.

Fase 1: Signaleren op straat

Bikers werken tijdens horecadiensten veelal op basis van incidenten. Als er geen incidenten zijn, hebben de bikers specifiek aandacht voor jongeren onder invloed van alcohol. De bikers bezoeken bijvoorbeeld locaties waarvan ze weten dat jongeren zich daar ophouden en de locaties die bij minderjarigen populair zijn (hotspots).

Om minderjarigen onder invloed van alcohol te signaleren, letten de bikers op uiterlijke kenmerken van dronkenschap. Deze uiterlijke kenmerken kennen de bikers vanuit hun werkervaring als agent. Kenmerken waar bikers op letten, zijn bijvoorbeeld onvaste gang (zwalken), bloeddoorlopen of wazige ogen, praten met dubbele tong, lang nadenken over antwoorden, ruiken naar alcohol, onwel voelen en overgeven. Aangezien het waarnemen van één kenmerk niet automatisch betekent dat iemand dronken is, baseren de bikers hun oordeel op minimaal 3 uiterlijke kenmerken.

Voor het inschatten van de leeftijd van jongeren letten de bikers op gedrag en uiterlijk. Een grove inschatting van de leeftijd is voldoende, aangezien de bikers om legitimatie vragen als er sprake is van openbare dronkenschap. Op die manier wordt vastgesteld of ene jongere minderjarig is en daarmee in aanmerking komt voor de Confrontatie.

Fase 2: Camera aanzetten bij dronkenschap

Bikers zetten de camera aan op het moment dat er een melding binnenkomt of als er tijdens de surveillance een aanleiding⁶ is om aan te nemen dat een jongere dronken is. Bij meldingen van dronkenschap via de horecatelefoon of portofoon zetten de bikers onderweg naar het incident de camera aan om vroegtijdig de situatie in beeld te brengen.

In de periode dat de camera aanstaat, zijn de bikers alert op de volgende zaken:

- De technische toepassing van de camera, met als doel om kwalitatief goede beelden vast te leggen voor de Confrontatie. De biker die het gesprek voert met de jongere let er op dat de lichaamstaal van de jongere goed in beeld is en de spraak goed te horen is. De andere biker maakt met de camera een totaalplaatje en observeert tegelijkertijd de directe fysieke omgeving en het gedrag van omstanders.
- Eigen gedrag. De bikers zijn zich bewust van hun eigen gedrag en verbale communicatie tijdens het filmen. Men wil professioneel optreden, zodat er tijdens de Confrontatie geen discussie ontstaat over het gedrag van de bikers. De Confrontatie moet immers over het gedrag van de jongere gaan.

De bikers zetten de camera uit op het moment dat zij denken genoeg beeldmateriaal te hebben voor de Confrontatie. Het verschilt per keer hoe lang dat is, maar het gaat minimaal om meerdere minuten beeldmateriaal waarin het dronken gedrag goed zichtbaar en hoorbaar is.

Fase 3: Verbaliseren

Op het moment dat de bikers aan de hand van uiterlijke kenmerken hebben vastgesteld dat een jongere dronken is, gaan ze over tot het verbaliseren voor openbare dronkenschap⁷. Als de jongere minderjarig is, worden tegelijkertijd de ouders opgebeld met het verzoek om de jongere op te halen. De bikers informeren vervolgens de ouders over wat er gebeurd is en de mogelijkheid om tussen een boete en een HALT-afdoening te kiezen is. Daarnaast vertellen

6 Als het later niet relevant blijkt te zijn voor de Confrontatie (niet dronken en/of meerderjarig), wordt de opname stopgezet en kan de opname ter plekke gewist worden.

7 Minderjarige jongeren kunnen, met toestemming van de ouders, ervoor kiezen om in plaats van een bekeuring een HALT-afdoening te volgen.

ze dat er beelden zijn gemaakt van hun kind en dat ze mogelijk op korte termijn uitgenodigd worden om deze beelden op het politiebureau terug te kijken. De bikers noteren tenslotte de telefoonnummers van de jongere en de ouders, zodat de jeugdagent hen kan benaderen voor de Confrontatie.

Fase 4: Overdragen aan jeugdagent

Aan het einde van de horecadienst maakt de biker een mutatie aan in BVH, het bedrijfsprocessensysteem van de politie. In deze mutatie worden alle jongeren opgenomen die de betreffende avond voor openbare dronkenschap zijn geverbaliseerd. Bij elke jongere volgt een korte beschrijving van de aanleiding voor de verbalisering, de omstandigheden waarin de jongere werd aangetroffen, hoe de agenten hebben opgetreden en op welke gronden, hoe de jongere en de ouders reageerden en wat er met de ouders is afgesproken. Als er beelden gemaakt zijn, worden deze genummerd opgeslagen in het BVH en wordt het nummer toegevoegd aan de mutatie. De jeugdagent die de confrontatiegesprekken voert, krijgt een vanuit het BVH gegenereerde notificatie per e-mail dat er een nieuwe horecamutatie beschikbaar is.

Fase 5: Uitnodigen voor confrontatiegesprek

Het besluit om een jongere en de ouders uit te nodigen voor een gesprek op het politiebureau ligt in handen van de jeugdagent. Op basis van de mutatie en het beschikbare beeldmateriaal neemt de jeugdagent een besluit. Belangrijke voorwaarden om ze uit te nodigen zijn:

- Het gaat om een minderjarige;
- De minderjarige is geverbaliseerd voor openbare dronkenschap;
- De duur van het filmpje en de kwaliteit van beeld en geluid is voldoende (uit de film moet duidelijk naar voren komen dat de jongere dronken was).

Daadkrachtig optreden van agenten (bv. sterke verbale uitlatingen aan het adres van de jongere of het hardhandig tot de orde roepen) op de camerabeelden is geen reden voor de jeugdagent om een jongere en de ouders niet uit te nodigen. Het gedrag van de agent wordt dan bespreekbaar gemaakt in het gesprek. Bij voorkeur laat de jeugdagent die het gesprek leidt, de betrokken agent ook aanwezig zijn om zijn/haar gedrag te verklaren.

Als de jeugdagent besloten heeft om een jongere en de ouders uit te nodigen voor een gesprek, legt de jeugdagent binnen één à twee dagen na het incident telefonisch contact met de ouders en de jongere. Aan de telefoon informeert de jeugdagent hen nogmaals over het incident, dat er beelden zijn gemaakt door de politie en dat het goed is om de beelden terug te kijken en een open gesprek hierover te voeren. De jeugdagent benoemt hierbij dat het gesprek vrijwillig is en dat het geen onderdeel is van een HALT-afdoening, om verwarring te voorkomen. Verder legt de jeugdagent uit dat de beelden alleen bedoeld zijn voor dit gesprek en na afloop van het gesprek gewist worden. Het gesprek vindt zo spoedig mogelijk plaats, maar uiterlijk binnen een week na de verbalisering.

Fase 6: Confrontatiegesprek: beelden terugkijken en bespreken

De politie heeft bewust gekozen om niet de bikers, maar een jeugdagent de gesprekken te laten voeren. Deze keuze vergroot de objectiviteit in de beoordeling van de beelden, het interne reflectief vermogen en versnelt het proces, omdat de bikers na een horecadienst een aantal dagen vrij zijn.

Hoe het gesprek gevoerd wordt, was binnen de politie in Amersfoort niet vastgelegd. De jeugdagenten werken op redelijk uniforme wijze, hoewel er ook verschillen zijn. De werkwijzen van de jeugdagenten zijn middels dit onderzoek samengevoegd en worden hieronder stapsgewijs beschreven.

Locatie en setting

Het gesprek vindt plaats in een vergaderruimte op het politiebureau in Amersfoort. De setting waarin het gesprek plaatsvindt, heeft als doel om aan te geven dat het om een serieuze zaak gaat (politiebureau). Tegelijkertijd wil men het niet te zwaar te maken (rustige vergaderruimte met een ronde tafel). De ene jeugdagent voert de gesprekken in uniform (om een serieuzere sfeer te creëren), de andere jeugdagent voert de gesprekken in burgerkleding (om een minder serieuze sfeer te creëren).

Rol jeugdagent

Tijdens het gesprek neemt de jeugdagent de rol van gespreksleider op zich. De jeugdagent pro-beert met open (7 W-)vragen vooral de jongere en (in iets mindere mate) de ouders aan het woord te laten. Dit gebeurt om:

- a) (meer) bewustwording te creëren wat betreft de gevaren van overmatig alcoholgebruik,
- b) redenen te achterhalen waarom iemand (te)veel alcohol nuttigt, zodat eventueel hulp kan worden aangeboden en
- c) te voorkomen dat de situatie zich herhaalt.

Stap 1: Korte introductie

Het gesprek start met een korte introductie:

- Jeugdagent heet jongere en ouders welkom en stelt zich voor.
- Jeugdagent benoemt de reden van het gesprek: de jongere is bekeurd voor openbare dronkenschap en de politie heeft daar beelden van gemaakt.
- Jeugdagent benoemt het doel van het gesprek: op een open manier de gebeurtenissen bespreken om de jongere en de ouders bewust te maken van de mogelijke risico's van het dronken gedrag.

Stap 2: Jongere aan het woord

De jeugdagent laat de jongere aan het woord aan de hand van de volgende vragen:

- "Waarom denk je dat je hier bent?"
- "Wat kan je je nog herinneren?"
- "Wat vind je ervan dat je hier moet komen?"

De informatie die volgt uit deze vragen gebruikt de jeugdagent als input voor het verdere gesprek. Als de beelden bijvoorbeeld niet overeenkomen met hetgeen de jongere vertelt, confronteert de jeugdagent de jongere hiermee.

Stap 3: Beelden bekijken

De jeugdagent laat bewust vroeg in het gesprek de beelden zien. De jongere en de ouders zijn vaak benieuwd (en soms gespannen) naar wat er op de beelden staat.

De camerabeelden worden op een laptop getoond. Ter introductie legt de jeugdagent uit hoe laat en waar de beelden gemaakt zijn. De beelden worden bekeken zonder tussendoor te pauzeren. Tijdens de beelden wordt er nog niet uitgebreid gesproken. Wel geeft de jeugdagent zo nu en dan feitelijke toelichting op de beelden of speelt de jeugdagent in op een (non-) verbale reactie van de jongere of de ouders.

Indien een deel van het incident niet gefilmd is, licht de jeugdagent toe wat de bikers nog meer gezien hebben. Hiervoor leest de jeugdagent letterlijk voor wat er in de mutatie staat.

Stap 4: Reactie jongere en ouders op beelden

Na het vertonen van de beelden vraagt de jeugdagent om een reactie van de jongere: "Als je dit nou zo ziet, wat vind je er dan van?". De jeugdagent laat de jongere hierbij reflecteren op zijn of haar eigen gedrag om tot een eigen conclusie te komen. Pas na deze reflectie vraagt de jeugdagent om een reactie van de ouders. Dit is een bewuste keuze om te voorkomen dat ouders te snel tot een eigen beoordeling van de situatie komen en de mening van de jongere beïnvloeden. Na een reactie van de ouders, laat de jeugdagent de jongere en de ouders vervolgens ook op elkaar reageren. De jeugdagent bewaakt dat het gedrag van de jongere centraal blijft staan in het gesprek. Tegelijkertijd zorgt de jeugdagent ervoor dat het gedrag serieus wordt genomen, maar dat het ook niet te zwaar gemaakt wordt. Voor deze stap in het gesprek neemt de jeugdagent uitgebreid de tijd.

Stap 5: Visie jeugdagent

Na de reacties van de jongere en de ouders op de beelden, geeft de jeugdagent zijn of haar visie op de gebeurtenissen. Deze visie bestaat niet uit het opsommen van wat de jongere fout heeft gedaan, maar het benoemen van mogelijke risico's bij openbare dronkenschap. De risico's die de jeugdagenten in elk gesprek terug laten komen zijn:

- Het risico om slachtoffer te worden van beroving;
- Het risico om slachtoffer te worden van mishandeling;
- Het risico om slachtoffer te worden van zedelijke misdrijven (vooral bij meisjes);
- Het risico om sociale schade op te lopen: de jeugdagent benoemt wat anderen van het gedrag van de jongere vinden (bv. klasgenoten of familieleden die de jongere zien of een filmpje van het incident zien).

Na benoeming van elk risico vraagt de jeugdagent om een reactie van de jongere ("Begrijp je dat?" of "Ben je dat met me eens?"). Het doel is namelijk om door te dringen tot de jongere.

De jeugdagenten gaan in het gesprek bewust niet in op de schadelijkheid van alcohol. De ervaring van de agenten leert dat de jongeren hier niet op aanslaan. Bovendien komt de schadelijkheid van alcohol tijdens de HALT-afdoening nog aan de orde.

Stap 6: Evaluatie gesprek

Na het bespreken van de risico's, controleert de jeugdagent of de jongere en de ouders zich bewust zijn van de gevaren. De jeugdagent vraagt aan de jongere of die zich kan voorstellen waarom de politie de beelden graag wilde laten zien. Vervolgens herhaalt de jeugdagent de vraag uit stap 2 en stelt deze ook aan de ouders: "Wat vond je ervan dat je moest komen?". Dit vraagt de jeugdagent om in te schatten of het doel van het gesprek (bewustwording) bereikt is. Als de jeugdagent het vermoeden heeft dat er onvoldoende of laconiek wordt gereageerd op het gesprek, dan kan de jeugdagent de jongere en de ouders er op wijzen dat de politie een zorgmelding kan opmaken.

Stap 7: Afronding gesprek over beelden

Vervolgens geeft de jeugdagent de jongere en de ouders de gelegenheid om vragen te stellen. Na eventuele vragen wist de jeugdagent ter plaatse de beelden en tipt de jongere en de ouders het alcoholgebruik en uitgaansgedrag van de jongere bespreekbaar te maken en goede afspraken te maken.

Stap 8: HALT toelichting

Ten slotte legt de jeugdagent aan de jongere en de ouders de keuze voor om voor een bekeuring of een HALT-afdoening te kiezen. Indien gewenst legt de jeugdagent uit hoe de HALT-afdoening eruitziet. Hierbij wordt duidelijk gemaakt dat de Confrontatie niet bij de HALT-afdoening hoort.

Stap 9: Afscheid

De jeugdagent geeft aan dat het voor de politie nu afgerond is. De politie neemt hierna geen contact meer op met de jongere en ouders over het betreffende incident. De jeugdagent sluit af met "Tot nooit". Dit is bedoeld als luchtige afsluiting van een serieus gesprek, maar alleen als het gepast is.

Optioneel: Aanwezigheid verbalisant

In principe is de biker die de jonger heeft geverbaliseerd niet aanwezig bij het gesprek. In de volgende gevallen kan de jeugdagent de biker vragen om gedurende het gesprek even aan te sluiten:

- Als er op de beelden uitingen of gedragingen van de biker te horen/zien zijn waar de ouders van de jongere niet over te spreken zijn. Het kan soms verhelderend werken als de biker de beweegredenen (feiten en omstandigheden) voor zijn of haar gedrag kan uitleggen.
- Incidenten waarbij de biker ernstig beledigd is. De aanwezigheid van de biker kan in zo'n geval extra impact hebben op de jongere. Tevens geeft het de jongere de gelegenheid om excuses aan te bieden.
- Als de beelden tekortschieten. De biker kan dan vanuit zijn of haar ervaring toelichten wat er gebeurd is.

Fase 7: Terugkoppelen aan bikeragent en wijkagent

Na afloop van het gesprek vult de jeugdagent de, door de verbalisant aangemaakte, mutatie aan met conclusies van het gesprek. Hierin licht de jeugdagent toe hoe het gesprek is verlopen en hoe de jongere en de ouders hebben gereageerd. De biker krijgt vervolgens automatisch via het BVH een bericht dat de mutatie is aangepast. Vaak vindt er aanvullend op de digitale terugkoppeling later ook een face to face terugkoppeling plaats. Redenen voor deze aanvullende terugkoppeling zijn:

- De biker is vanuit zijn professionaliteit nieuwsgierig naar de reactie van de jongere in nuchtere toestand en kan dit eventueel gebruiken in toekomstige contacten met de jongere.
- De jeugdagent wil meer informatie hebben over de jongere of de gebeurtenissen op straat. Dit komt bijvoorbeeld voor op het moment dat de jeugdagent zich zorgen maakt over bijvoorbeeld het alcoholgebruik van de jongere en een zorgmelding overweegt;
- De jeugdagent heeft naar aanleiding van reacties op de beelden tips voor de biker. Dit komt bijvoorbeeld voor op het moment dat het beeld of geluid niet optimaal is of als de biker uitlatingen heeft gedaan die een (positieve of negatieve) reactie teweeg brachten bij de ouders.

De wijkagent van de wijk waarin de jongere woont, ontvangt eveneens via de mutatie een terugkoppeling van het gesprek. Hierdoor blijft de wijkagent op de hoogte hoe jongeren zich buiten de wijk gedragen en kan de wijkagent deze informatie gebruiken in toekomstige contacten of als aanvulling op het dossier van de betreffende jongere. Het is echter niet de bedoeling dat de wijkagent actie onderneemt naar aanleiding van het incident. Na de Confrontatie is het immers afgedaan.

3 Literatuur en praktijkervaringen

Om een beeld te krijgen van de kennis die al is opgedaan over het geven van feedback aan de hand van camerabeelden, is een beknopt literatuuronderzoek uitgevoerd. Daarnaast is aan de hand van nieuwsberichten en gesprekken met politieagenten verkend welke ervaringen er in de praktijk zijn opgedaan met deze methode. In dit hoofdstuk worden de volgende onderzoeksvragen beantwoord:

- Wat is bekend over ervaringen met het gebruik van camerabeelden als feedback mechanisme (gericht op gedragsinterventies)?
- Wat is bekend over situaties of omstandigheden waar het terug laten zien van de beelden het meeste effect heeft?

3.1 Literatuur over camerabeelden als feedback mechanisme

Video feedback

Er is veel wetenschappelijk onderzoek gedaan naar het inzetten van camerabeelden als feedback mechanisme. Camerabeelden worden in veel situaties toegepast om feedback te geven op vertoond gedrag. Zo wordt het bijvoorbeeld op scholen ingezet om leraren feedback te geven op hun manier van lesgeven (Pinter e.a., 2015), aan sportcoaches om hun coaching-gedrag en spelinzichten te verbeteren (Partington e.a., 2015) en aan ouders van jonge kinderen die problematisch gedrag vertonen hun opvoedstrategieën te verbeteren (Smith e.a., 2013). In alle drie voorgaande voorbeelden is het geven van feedback aan de hand van camerabeelden een effectieve manier om gedrag te verbeteren.

Video feedback op norm-overschrijdend gedrag

Met betrekking tot dit onderzoek is het interessant te kijken naar de gedragsinterventies waarin jongeren worden geconfronteerd met camerabeelden waarop hun eigen norm-overschrijdende gedrag is te zien. In de verkennende literatuurstudie is slechts één interventie naar voren gekomen, die beperkt is onderzocht.

Uit een studie van Simons-Morton e.a. (2012) komt naar voren dat video feedback een rol kan spelen in het verminderen van riskant rijgedrag onder jonge onervaren bestuurders. In het onderzoek zijn twee interventiegroepen opgenomen. In de eerste interventiegroep wordt er bij riskant rijgedrag direct feedback gegeven aan de jongere middels een oplichtend lampje in de auto. Dit bleek geen effect te hebben op het riskante rijgedrag van de bestuurder. In de tweede interventiegroep volgde naast de directe feedback (oplichtend lampje in de auto) ook een follow-up feedback aan de hand van wekelijkse rapportages en videobeelden waarop het rijgedrag zichtbaar is. De ouders van de jonge bestuurder hadden eveneens toegang tot deze rapportages en videobeelden. In de tweede interventiegroep bleek het riskante rijgedrag na de feedback significant te zijn verminderd ten opzichte van de eerste interventiegroep. Eerdere onderzoeken naar het effect van video feedback op riskant rijgedrag (McGehee e.a., 2007;

Carney e.a., 2010) tonen eveneens het belang van video feedback aan en de betrokkenheid van ouders bij een dergelijke interventie.

Ouder-kind

Volgens Simons-Morton e.a. (2012), Carney e.a. (2010) en McGehee e.a. (2007) spelen ouders van de jonge bestuurders een belangrijke rol in de gedragsinterventie. Doordat ouders toegang hebben tot de video's wordt, volgens de auteurs, de 'parental monitoring' en 'parental mentoring' verlengd. Dat wil zeggen dat ouders de gelegenheid hebben om zicht te krijgen op het gedrag van hun kind in situaties waar ze normaliter geen zicht op hebben en niet direct kunnen bijsturen.

Ook andere studies laten zien dat ouders een belangrijke rol spelen in interventies die zijn gericht op het gedrag van het kind. Zo blijkt uit diverse studies dat schoolinterventies effectiever zijn wanneer ook ouders daaraan deelnemen (Van Hasselt e.a., 2010). Niet verrassend aangezien onderzoek laat zien dat ouders in deze leeftijd, tegen de verwachting in, veel invloed hebben. Zo drinken kinderen van ouders die duidelijke regels stellen ten aanzien van alcoholgebruik pas op latere leeftijd (Van der Vorst e.a., 2006) en draagt ouderlijke monitoring en communicatie bij aan het verminderen van risicogedrag onder adolescenten (Ryan e.a., 2015).

Finkenauer, Engels, Meeus en Oosterwegel (2002) geven aan dat de invloed van ouders op alcoholgebruik minder wordt naarmate de adolescentie vordert. Desondanks blijven ouders wel lange tijd invloed houden. Zo bleek uit een studie onder college-studenten dat een ouderinterventie bijdroeg aan minder alcoholgebruik en daarmee samenhangende problemen in de studententijd (Turrisi e.a., 2001).

Effect op het werk van professionals

Naast het effect op de doelgroep van de gedragsinterventie, laten sommige studies ook effecten zien op het gedrag van de professionals die betrokken zijn bij de doelgroep. Het gaat dan bijvoorbeeld om verzorgers van verstandelijk beperkte mensen. Onderzoeken van Embregts (2002, 2003) laten zien dat het geven van video feedback ongewenst sociaal gedrag kan verminderen en gewenst gedrag kan stimuleren bij mensen met een lichte beperking. Naast dit effect bleken ook de prestaties van de verzorgers van de mensen met een lichte beperking te verbeteren. Hoewel het niet past binnen de scope van het huidige onderzoek, is het relevant om in vervolgonderzoek te kijken of dit effect ook optreedt bij politieagenten die zichzelf terugzien en -horen op de camerabeelden.

3.2 Praktijkervaringen met de toepassing van camerabeelden

Uit diverse nieuwsberichten (Omroep West, 2016; Politietalent.nl, 2011; Provinciale Zeeuwse Courant, 2011) blijkt dat helmcamera's en bodycams in meerdere politieregio's worden ingezet of de afgelopen jaren zijn ingezet. De camera's worden vooral gebruikt in het uitgaansleven, bij voetbalduels en tijdens surveillancediensten. Uit de nieuwsberichten kan worden opgemaakt dat agenten die deze camera's gebruiken over het algemeen positief zijn over de inzet ervan. Ze benoemen dat het gebruik van een zichtbare camera een preventief effect kan hebben, doordat het omstanders bewust maakt van hun gedrag. Daarnaast worden de camerabeelden gebruikt om personen die een strafbaar feit hebben gepleegd later op te sporen, daarbij kunnen de beelden als bewijsmateriaal gebruikt worden.

Minderjarigen confronteren

De werkwijze waarbij minderjarige jongeren aan de hand van camerabeelden met hun gedrag worden geconfronteerd, is nauwelijks aangetroffen tijdens dit onderzoek. Wel wordt de werkwijze in Amersfoort met interesse gevolgd door meerdere politiedistricten. In het politiedistrict De Markiezaten is begin 2016, naar Amersfoorts voorbeeld, een soortgelijke werkwijze ontwikkeld. Deze werkwijze is tot op heden niet geëvalueerd. Deze studie geeft als eerste een inkijkje in de effectiviteit van de Confrontatie.

4 Ervaringen met 'de Confrontatie'

In dit hoofdstuk worden de ervaringen met de interventie besproken, vanuit het perspectief van de verschillende betrokkenen: politieagenten (4.1), jongeren (4.2) en ouders (4.3).

4.1 Ervaringen van de politie

Hieronder worden de ervaringen van de bij de interventie betrokken politieagenten (bikers, jeugdagenten en wijkagenten) beschreven. Hierbij wordt ingegaan op hun ervaringen met de uitvoering van de Confrontatie, indrukken van wat de interventie teweeg brengt bij jongeren en ouders, indrukken van effectiviteit, succesfactoren van de interventie en mogelijke verbeterpunten.

Ervaringen met de uitvoering

De bikers, jeugdagenten en wijkagent die zijn geïnterviewd in het kader van dit onderzoek hebben overwegend positieve ervaringen met het uitvoeren van de Confrontatie. Zo komen de jongeren en ouders die zijn uitgenodigd voor de Confrontatie, op een enkele uitzondering na, allemaal naar het politiebureau om de beelden terug te kijken.

Daarnaast krijgen de bikers overwegend positieve reacties van de ouders en, in iets mindere mate, van de jongeren op de werkwijze. De bikers krijgen vaak al positieve reacties wanneer zij 's nachts de ouders informeren over de mogelijkheid om de camerabeelden terug te kijken. Ouders zijn vaak benieuwd naar wat er op straat is gebeurd en hoe hun kind zich heeft gedragen. Ook wanneer de jeugdagent de ouders één of enkele dagen later telefonisch uitnodigt, reageren de ouders vrijwel altijd positief, aldus de agenten. De jongeren, die eveneens telefonisch worden uitgenodigd, hebben niet altijd zin in het gesprek. Voornamelijk de wat oudere jongeren (16/17 jaar) gaan wel eens in discussie met de jeugdagent. De jeugdagenten geven aan dat de ouders in deze gevallen vaak beslissen dat de jongere, ondanks zijn of haar bezwaar, meegaat naar het politiebureau.

Impact en effect op jongeren

Impact

Bij aanvang van het gesprek zijn de jongeren over het algemeen gespannen. De jeugdagenten denken dat de jongeren benieuwd zijn en soms ook nerveus voor wat er op de beelden te zien is. De jeugdagenten geven aan dat tijdens het kijken van de beelden de jongeren vaak wegzakken in hun stoel en nerveus (of nerveuzer) worden. De jongeren geven tijdens het gesprek veelal aan dat ze zich schamen tegenover hun ouders en ervan balen dat zij hun dronken gedrag zien.

Het laten zien van de beelden zorgt ook geregeld voor een schrikreactie bij de jongeren. Vaak weten jongeren niet meer exact wat er is gebeurd op straat. Door de beelden terug te zien, lijken de jongeren zich te realiseren dat hun daadwerkelijke gedrag ernstiger was dan zij voorafgaand aan het zien van de beelden dachten.

In enkele gesprekken verzinnen de jongeren smoesjes voor hun gedrag ("ik had iets verkeerd gegeten" of "iemand heeft iets in mijn drankje gestopt"). Meestal lukt het de jeugdagenten om door deze smoesjes heen te prikken. Ze zijn hiervoor wel afhankelijk van de ouders. Als de ouders de jongere steunen in zijn of haar smoesjes wordt het voor de jeugdagent lastig om feedback te geven op het gedrag. Dit komt echter zelden voor volgens de jeugdagenten.

Effect

Het is lastig in te schatten voor de jeugdagenten in hoeverre de interventie effect heeft, aangezien er na de Confrontatie geen contact meer wordt gezocht met de jongeren en ouders. In de rapportages van de politie komt naar voren dat slechts incidenteel een jongere die een confrontatiegesprek heeft gehad, daarna nog een keer in dronken toestand is aangetroffen door de politie.

De jeugdagenten geven aan dat jongeren aan het einde van het gesprek vaak zeggen dat ze het fijn en leerzaam vonden om de beelden terug te zien en er over te praten. De jongeren geven ook aan dat "het niet nog een keer zal gebeuren" of dat ze niet meer zoveel zullen drinken. Een aantal jongeren komt met concrete ideeën om te voorkomen dat ze nogmaals dronken worden. Ze geven aan geen sterke drank meer te zullen drinken, niet meer allerlei drankjes te zullen mixen en goed te eten voordat ze alcohol drinken. Het is voor de jeugdagenten echter lastig om in te schatten of jongeren dit menen of sociaal wenselijk gedrag vertonen.

Hoewel het lastig is om in te schatten hoeveel impact en effect de interventie heeft, krijgen de jeugdagenten de indruk dat jongeren de informatie over veiligheidsrisico's serieus nemen. Jongeren zijn zich voorafgaand aan het gesprek niet bewust van de risico's die op de loer liggen op het moment dat ze dronken zijn. Het bespreken van deze risico's werkt volgens de agenten verhelderend voor de jongeren.

Impact en effect op ouders

Impact

Net als de jongeren zijn ook de ouders voorafgaand aan het gesprek benieuwd naar de beelden. Tijdens het bekijken van de beelden schrikken de meeste ouders van het gedrag van hun kind. Ook het bespreken van de veiligheidsrisico's voor hun kind komen doorgaans hard aan bij ouders. Volgens de jeugdagenten reageren vaders over het algemeen heftiger op het gedrag dan moeders. Vaders veroordelen het gedrag vaker ("belachelijk hoe je je gedraagt"), terwijl moeders het gedrag vaker proberen te vergoelijken ("hij had ook hard gewerkt die dag, dus hij zal wel moe geweest zijn").

De jeugdagenten krijgen vaak een positieve reactie van ouders op het gesprek. Ze vinden het prettig om te weten hoe hun kind zich gedraagt tijdens het uitgaan.

Effect

Ook hier geldt dat het lastig is voor de jeugdagenten om in te schatten wat het effect op ouders is. Ze hebben na de Confrontatie immers geen contact meer met de ouders.

Op basis van de gesprekken hebben de jeugdagenten de indruk dat ouders zich gesteund voelen in hun opvoeding. Tijdens de gesprekken zeggen ouders bijvoorbeeld tegen hun kind "nu heb je het een keer gezien" of "hier waarschuw ik altijd voor". In hoeverre ouders het meenemen in hun toekomstige opvoedgedrag is onduidelijk.

Succesfactoren

De agenten wijzen een aantal factoren aan die de interventie volgens hen succesvol maken. De belangrijkste zijn: het laten zien van de camerabeelden, het geven van feedback aan de hand van deze beelden, de aanwezigheid van de ouders en de snelle opvolging van het incident (lik-op-stuk). Deze factoren worden hieronder kort toegelicht.

Camerabeelden

Volgens de agenten is het confronteren van de jongeren en ouders zonder beelden zinloos. De agenten verwachten dat jongeren, bij het ontbreken van beelden, hun gedrag zullen bagatelliseren en dat het ook lastig zal zijn ouders te overtuigen. Voorafgaand aan het gesprek hebben ouders soms de verwachting dat het wel meevalt. Het tonen van de camerabeelden zorgt er volgens de jeugdagenten voor dat er geen discussie mogelijk is over het ongewenste gedrag van de jongere. Hierdoor is het makkelijker om het gedrag bespreekbaar te maken en informatie aan te reiken.

Feedback gesprek

Het geven van feedback op basis van de beelden is volgens de jeugdagenten net zo belangrijk als de camerabeelden. Hierdoor krijgen de jongeren en de ouders inzicht in de (veiligheids) risico's van het gedrag van de jongere. Gedurende het project in Amersfoort hebben de jeugdagenten geleerd dat gesprekken het beste op een open en niet-belerende manier gevoerd kunnen worden. Sinds 2014 zijn ze om die reden overgestapt van een belerende gespreksvoering ("dit mag niet" en "dat is slecht voor je") naar het stellen van vragen om eigen lering te bewerkstelligen bij de jongere. De ervaring leert dat jongeren (en ouders) op deze manier meer in gesprek treden met de politie en zich daardoor ook meer bewust worden van de risico's van hun ('kinds') gedrag.

Aanwezigheid ouders

Volgens de jeugdagenten is de aanwezigheid van ouders bij het gesprek van wezenlijk belang. Hierboven is al benoemd dat ouders van onwelwillende kinderen ervoor zorgen dat ze toch mee naar het politiebureau komen. Daarnaast lijkt de aanwezigheid van ouders schaamte teweeg te brengen bij de jongeren op het moment dat de beelden getoond worden. Ook spreken de meeste ouders hun kind tijdens het gesprek aan op hun gedrag. Ook voor de ouders lijkt het zinvol te zijn dat zij aanwezig zijn. Ze krijgen inzicht in het gedrag van hun kind tijdens het uitgaan en lijken zich gesteund te voelen in de opvoeding.

Lik-op-stuk

Het zo snel mogelijk opvolgen van het incident is volgens alle agenten een belangrijke succesfactor van de interventie. Hoe sneller het gesprek volgt op het incident, hoe beter het is. De jongere dient wel weer nuchter te zijn om goed te kunnen reflecteren op zijn of haar eigen gedrag, vandaar dat het niet onmiddellijk na het incident kan plaatsvinden.

De bikers vinden het prettig dat de jeugdagent de jongeren en de ouders uitnodigt en het gesprek voert. De bikers zijn, onder andere vanwege een vrije dag na de weekenddienst, meestal niet in staat om op korte termijn een gesprek in te plannen en te voeren. Doordat er 'korte lijntjes' zijn tussen de bikers en de jeugdagenten, kan de informatie over een incident snel overgedragen worden. Hierdoor worden de gesprekken meestal binnen drie dagen na het incident gevoerd.

Verbeterpunten

De agenten wijzen een aantal factoren aan die voor verbetering vatbaar zijn. De belangrijkste zijn: gebrekkige beeld- en geluidskwaliteit van de camerabeelden, gebrek aan capaciteit en overlap met de HALT-straf. Deze factoren worden hieronder kort toegelicht.

Gebrekkige beeld- en geluidskwaliteit

Hoewel het gebruiken van de camerabeelden als positief wordt ervaren, zijn de beeld- en de geluidskwaliteit niet altijd optimaal. Dit ligt volgens de jeugdagenten deels aan de kwaliteit van het materiaal en deels aan de gebruiker van de helmcamera. Zo zijn de beelden soms erg 'bewogen', doordat de biker het hoofd veelvuldig bewoog tijdens het filmen. Ook is het geluid soms onvoldoende hoorbaar, doordat de microfoon niet goed is gericht op de situatie of dat geluiden uit de portofoon de opname verstoren. Wanneer de kwaliteit van het beeld en/of het geluid matig zijn, blijkt het dronken gedrag van de jongere niet altijd duidelijk. De jeugdagenten geven aan dat het dan lastiger is om feedback te geven op het gedrag van de jongere en de ouders te overtuigen van het ongewenste gedrag van hun kind. Om dit te voorkomen, vragen de jeugdagenten aan bikers om alert te zijn op bovenstaande zaken.

Beperkte capaciteit

De beperkte capaciteit en de beperkte prioriteit voor dronken jongeren in het uitgaansleven bemoeilijkt het voor de bikeragenten om hun deel van de interventie uit te voeren. Hun prioriteit ligt in eerste instantie op het terugdringen van overlast en daarna pas op preventie. Bovendien neemt het verbaliseren van dronken jongeren veel tijd in beslag. Het moment van aanspreken van een dronken minderjarige, tot aan het moment dat de ouders hun kind komen ophalen, duurt al gauw drie uur. De bikers kunnen meestal niet de hele periode bij de jongere blijven, omdat ze in de tussentijd weggeroepen kunnen worden voor incidenten. Als noodoplossing worden portiers van omringende kroegen gevraagd om tijdelijk de jongere in de gaten te houden of wordt de jongere naar het politiebureau gebracht. Dit is volgens de bikers niet een ideale situatie.

Overlap met HALT-straft

Een aantal agenten vindt dat er sprake is van een overlap tussen het vrijwillige gesprek op het politiebureau en de optionele HALT-straft⁸. In beide gevallen wordt ernaar gestreefd dat de jongeren bewust worden van hun gedrag om herhaling te voorkomen. De manier waarop het wordt aangepakt verschilt echter. Het vrijwillige gesprek bij de politie richt zich vooral op bewustwording van de veiligheidsrisico's onder invloed van alcohol en vindt zo snel mogelijk na het incident plaats. De HALT-straft richt zich met name op de gezondheidsrisico's van alcohol en vindt over het algemeen pas later na het incident plaats. Volgens een aantal agenten wordt het afdoeningstraject hierdoor relatief zwaar en lang. Aangezien hetzelfde doel nagestreefd wordt, zou een afstemming of samenwerking met HALT een interessante optie kunnen zijn.

4.2 Ervaringen van jongeren

Hieronder worden de ervaringen besproken van jongeren die een confrontatiegesprek hebben gehad op het politiebureau. Na een korte beschrijving van de onderzoeksgroep wordt ingegaan op de ervaringen van jongeren⁹ met de uitvoering van de Confrontatie, hun inschatting van de impact van de interventie op henzelf en hun ouders en op de succesfactoren van de interventie. Tenslotte komt ook aan bod in welke mate de jongeren de politie een logische uitvoerder van de interventie vinden en of ze gebruik hebben gemaakt van de HALT-afdoening.

Onderzoeksgroep

In het kader van dit onderzoek zijn 14 jongeren geïnterviewd. De onderzoeksgroepen van de jongeren en ouders overlappen grotendeels. In twee gevallen zijn echter van een gezin wel de ouders geïnterviewd, maar niet de jongeren. Hierdoor is er sprake van een licht afwijkende onderzoeksgroep bij de ouders.

Tien van de 14 jongeren werden binnen zes maanden na de interventie ondervraagd, de overige vier jongeren langer dan zes maanden na de interventie. De groep geïnterviewde jongeren bestond uit negen jongens (64%) en vijf meisjes (36%). De helft van de jongeren had een opleiding in het voortgezet onderwijs afgerond (2 VMBO, 4 MAVO, 1 HAVO). De andere helft van de jongeren was nog bezig met hun opleiding in het voortgezet onderwijs (1 MAVO, 3 HAVO en 3 VWO). Van de geïnterviewde jongeren heeft bijna twee derde een autochtone achtergrond. Van de allochtone jongeren zijn er 4 eerste generatie allochtoon en 1 tweede generatie. De jongeren komen vooral uit 2-oudergezinnen (86%).

Het is onduidelijk of deze steekproef representatief is voor de hele populatie (alle jongeren en ouders die een confrontatiegesprek hebben gehad), aangezien de politie niet alle bovenstaande gegevens registreert.

8 Minderjarige jongeren kunnen in overleg met hun ouders kiezen tussen een boete of een HALT-straft. De meeste minderjarigen die in Amersfoort zijn bekeurd voor openbaar dronkenschap kiezen voor de HALT-straft.

9 Bij quotes van jongeren worden geslacht (M = man, V = vrouw) en leeftijd van de betreffende jongen aangegeven, bijvoorbeeld (V17).

Ervaringen met de interventie

Het confrontatiegesprek duurde doorgaans niet langer dan 30 minuten. Dit werd als positief ervaren: het duurde niet langer dan nodig. De jongeren zijn over het algemeen goed te spreken over de agente die het gesprek leidde. Ze werd aardig gevonden en ze ging op een prettige manier met de jongeren om. Sommige jongeren hadden een belerende of neerbuigende houding verwacht, maar waren positief verrast dat deze verwachting niet uitkwam: "Ik had ook verwacht dat ze neerbuigend zouden doen. Maar dat was helemaal niet zo. Er was een mevrouw en die wees heel erg op de gevaren van als meisje dronken over straat gaan enzo. Ze was meer bezorgd dan streng" (V17).

Enkele jongeren leveren een kritische noot: ze vonden het vervelend dat er steeds vragen werden gesteld waar ze het antwoord – op dat moment – niet op wisten. Het ging om vragen zoals: Schrik je hier niet van? Wat ga je er aan doen om het te voorkomen? Hierdoor voelden de jongeren zich minder op hun gemak. Eén jongere merkte verder op dat in het gesprek eigenlijk niets nieuws aan bod kwam. Dit leverde dan een houding op als: "het gesprek... ik had er wel wat aan, maar het was wel weer een gesprek waarvan ik dacht dit weet ik allemaal al" (M16).

Impact en effect op jongere

Impact

De geïnterviewde jongeren gaven regelmatig te kennen dat ze op voorhand zenuwachtig waren voor het gesprek. Ze maakten ze zich zorgen over hetgeen zij en hun ouders terug zouden zien op de beelden: "ja, ik was wel een beetje zenuwachtig. Ik dacht 'laat ik nou niet gekke dingen zeggen of rare dingen doen ofzo'. Dat ze [ouders] dat zien ofzo" (M16).

Het terugzien van de camerabeelden zorgde bij veel jongeren voor een schrikreactie: "Best wel schokkend eigenlijk. Ik weet nog wel dat ik die avond echt dacht dat ik het onder controle had, maar toen ik die beelden zag toen kon ik echt wel zien dat ik dat totaal niet had." (M17). Enkele jongeren schrokken niet van de beelden, maar vonden het voornamelijk interessant of grappig.

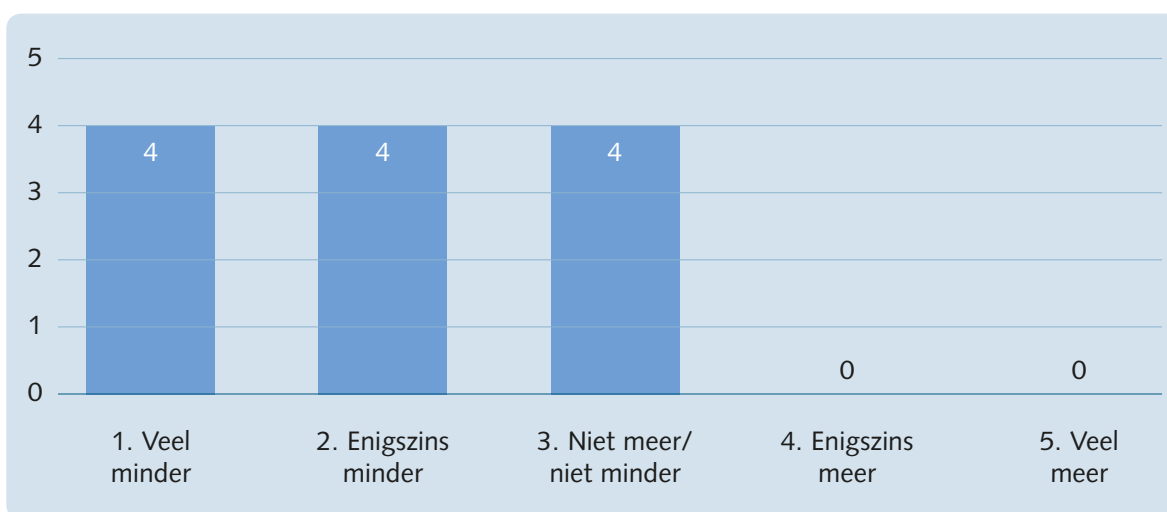
Na het zien van de beelden maakten de jongeren zich vooral zorgen over hoe anderen over hun gedrag zouden oordelen. De zorgen hadden enerzijds betrekking op mensen die hun dronken gedrag op straat hebben waargenomen, maar met name op hun ouders die de camerabeelden zagen. Veel jongeren geven in het interview aan dat ze zich schaamden tegenover hun ouders: "Nou, ik vond het erg dat ik niet meer kon lopen, gewoon niet meer kon zitten. Ik kon helemaal niks meer. Enne ja, het zag er gewoon niet uit. Het is gewoon beschamend." (M16).

Effect

De meeste jongeren geven aan dat ze minder zijn gaan drinken na de interventie (zie ook figuur 4.1). Van de 12 jongeren die een antwoord gaven op de vraag naar de impact van de interventie, geven er acht (67%) aan dat ze iets tot veel minder alcohol zijn gaan drinken. Twee van deze jongeren (tijdens het incident respectievelijk 16 jaar en 17 jaar) zijn zelfs volledig gestopt met drinken. Bij de overige vier jongeren is het alcoholgebruik (ongeveer) gelijk gebleven en heeft de interventie op dat vlak geen (blijvend) resultaat opgeleverd.

Hoewel het om een beperkt aantal (12 jongeren) gaat, valt op dat meisjes relatief vaker dan jongens aangaven dat ze 'veel' of 'een beetje' minder zijn gaan drinken na het confrontatiegesprek. Gelet op opleidingsniveau, valt op dat jongeren die VMBO of HAVO onderwijs volgen of hebben afgerond vaker aangeven 'niet meer en niet minder' zijn gaan drinken. Alle drie de VWO-jongeren gaven aan 'veel' of 'een beetje' minder zijn gaan drinken. Op het gebied van leeftijd, etniciteit en hoe kort of lang geleden de interventie heeft plaatsgevonden, zijn geen opvallende verschillen geconstateerd.

Figuur 4.1 Is er door het confrontatiegesprek iets veranderd in het alcoholgebruik van de jongeren? Aantallen reacties per antwoordmogelijkheid*.

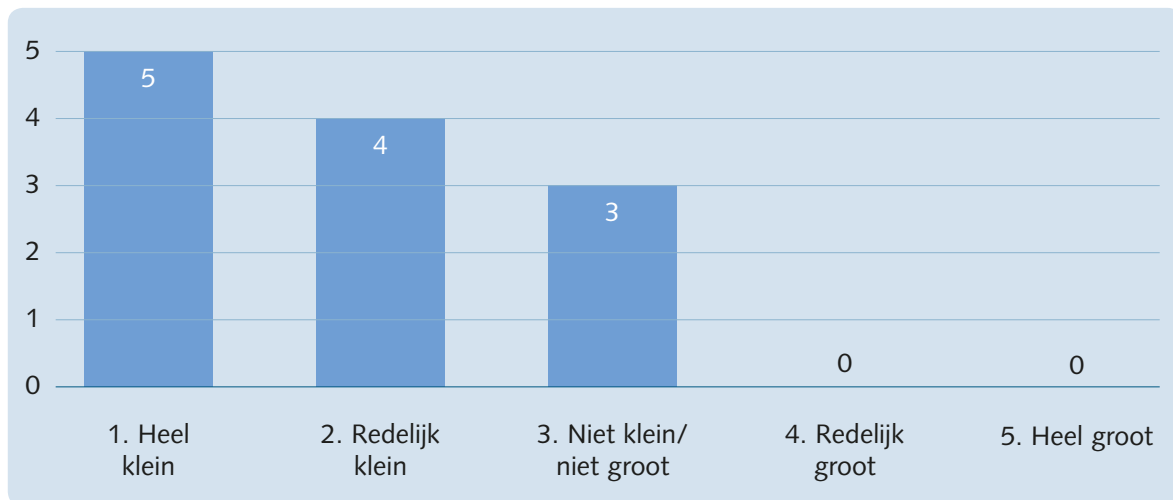

* Twee jongeren gaven geen score voor dit item, zij vonden het lastig om hun schatting op een schaal weer te geven.

Naast een verandering in het alcoholgebruik, gaven jongeren ook regelmatig aan anders met alcohol om te gaan sinds het confrontatiegesprek. Zo gaven de jongeren aan geen sterke drank meer te drinken, maar zich te beperken tot het drinken van bier of wijn. Andere, minder genoemde, gedragsveranderingen zijn het verlagen van het drinktempo en het stoppen met 'van alles door elkaar drinken'.

In de interviews is gevraagd hoe jongeren de kans inschatten dat ze nog een keer in zo'n dronken toestand zullen verkeren. In figuur 4.2 zijn de antwoorden weergegeven op deze vraag. Van de 12 jongeren die een score geven, schat het merendeel (9 jongeren, 75%) in dat de kans op herhaling "heel klein" tot "redelijk klein" is. Er zijn geen opvallende verschillen geconstateerd tussen jongens en meisjes, verschillende leeftijden, opleidingsniveaus, etniciteit en hoe kort of lang geleden de interventie heeft plaatsgevonden.

Figuur 4.2 Hoe groot schatten jongeren de kans op herhaling in? Aantallen reacties per antwoordmogelijkheid*.

* Twee jongeren gaven geen score voor dit item, zij vonden het lastig om hun schatting op een schaal weer te geven.

Een effect dat in mindere mate kwantificeerbaar is, maar wel naar voren komt uit de interviews, is bewustwording. Veel jongeren hebben (mede) door het confrontatiegesprek zicht gekregen op de impact van hun alcoholgebruik en de mogelijke risico's die eraan kleven: "ik was er zo van overtuigd dat ik het onder controle had, terwijl ik nauwelijks kon staan. Alleen dat kan al heel erg gevaarlijk zijn" (M17). Ook zagen veel jongeren in dat ze de oorzaak van het gedrag bij zichzelf moeten zoeken: "ik zag [...] dat ik gewoon zelf de boosdoener was en dat ik het gewoon bij mezelf moest zoeken. [...] Kan wel heel leuk en aardig dat soort dingen gaan doen, maar ik bereik er zelf niks mee en al helemaal niet wat ik later wil gaan doen qua beroep. Dus toen dacht ik bij mezelf 'ik moet echt wel wat veranderen'" (M16).

Effect op ouders

In veel gevallen gaven jongeren aan dat hun ouders zich anders gingen gedragen sinds het confrontatiegesprek. Ouders uitten in sterkere mate hun zorgen over het alcoholgebruik van de jongere en stelden meer regels voor de jongere.

Voorals jongeren uitgaan, bleken hun ouders hun zorgen over het alcoholgebruik vaker te uiten. Jongeren benoemden in dat verband de volgende specifieke opmerkingen van hun ouders: "Niet te veel drinken, hè?", "Hoe laat kom je thuis?" en "Doe je voorzichtig?". In één geval installeerden de ouders een tracking-app op de mobiele telefoon van de jongere, waarmee ze konden zien waar de jongere zich bevond.

De strengere regels richtten zich met name op het uitgaansgedrag en alcoholgebruik van jongeren. Daarbij ging het doorgaans om vervroegde 'thuiskom-tijden' en in een enkel geval een periode van huisarrest. Wat alcoholgebruik betreft werd twee keer een totaalverbod gegeven en werd bij vier jongeren een verbod op sterke drank gegeven: "geen sterke drank meer. Sowieso - als ik drink - dan mag ik niet meer dan één biertje per half uur" (M16). Ook

het drinken van alcohol in huis is een privilege dat regelmatig wordt ingetrokken: “ze wilden bij mij thuis geen alcohol meer zien van mij, geen sterke drank meer. [...] Daarvoor werd het een beetje gedoogd eigenlijk. [...] Daarna was het wel klaar.” (M17).

Succesfactoren

In de interviews is gevraagd welke onderdelen van de interventie de jongeren als waardevol hebben ervaren. De onderdelen die de jongeren als waardevol bestempelen, zijn: de camerabeelden, de aanwezigheid van de ouders en de toon van het gesprek. Deze factoren worden hieronder kort toegelicht.

Camerabeelden

Het onderdeel dat door de jongeren als het meest waardevol werd genoemd, was het zien van de camerabeelden. Vrijwel alle jongeren gaven aan dat de camerabeelden confronterend werken en dat het bij hen tot bewustwording had geleid: “de beelden hebben toch wel impact hoor. [...] Ja, toch wel dat je je echt bewust wordt van wat er die avond is gebeurd en wat je iemand hebt aangedaan. Want ik heb wel overgegeven voor iemands deur [...] ‘ja... dat kan toch niet!’” (M17). Zij verwachten dat het gesprek niet dezelfde impact zou hebben zonder camerabeelden: “Het kwam echt door die beelden dat alles weer terugkwam en ook dat m’n vader het zag. De beelden waren het meest confronterend, zonder beelden was het voor mijn ouders en mezelf misschien ook moeilijk om voor te stellen wat er die avond was gebeurd” (V16). Een enkeling ziet geen toegevoegde waarde in de beelden.

Aanwezigheid ouders

De geïnterviewde jongeren hebben de aanwezigheid van hun ouders op verschillende manieren ervaren. De meerderheid van de jongeren vond het goed of maakte het niet veel uit of hun ouders erbij waren. Een aantal jongeren, dat de aanwezigheid van hun ouders op prijs stelde, denkt dat de aanwezigheid van hun ouders ertoe bijdroeg dat ze makkelijker met elkaar konden praten over het incident: “Het enige verschil is dat ik nu direct met haar [moeder] over dingen kon praten die zij ook had gezien. Anders had ik alleen kunnen vertellen over hoe ik het had ervaren en hadden we het daar ook over kunnen hebben, maar dan snapt zij het minder goed.” (M17). Ook waren er jongeren die aangaven dat de aanwezigheid van hun ouders ervoor zorgde dat ze zich meer schaamden voor hun gedrag. Aan de andere kant gaf een aantal jongeren aan dat de aanwezigheid van hun ouders voor hun niet veel uitmaakte: “dat maakte me niet echt veel uit denk ik.” (V17). Het is uit de reacties van de jongeren echter lastig op te maken of de aanwezigheid van de ouders effect heeft gehad op het resultaat van de interventie. Wat wel duidelijk naar voren komt, is dat er nauwelijks jongeren zijn die de aanwezigheid van hun ouders uitsluitend negatief hebben ervaren.

Toon van het gesprek

Enkele jongeren gaven aan de toon van het gesprek als prettig te hebben ervaren: “dat ze [de jeugdagent] gewoon waarschuwde voor wat er kan gebeuren, meer bezorgd dus... dat komt beter over dan wanneer je iets terugkijkt en dan ook nog een keer daarover wordt aangesproken.” (V17). Eén van de jongeren gaf aan dat zijn vader het prettig vond dat de politie niet op een neerbuigende manier met hem sprak. De overige jongeren lieten zich niet uit over de toon van het gesprek.

Politie en HALT

In de interviews werd de jongeren gevraagd hoe zij de rol van de politie binnen de interventie hadden ervaren. Over de uitvoerende rol van de politie hadden de meeste jongeren geen uitgesproken mening, afgezien van de – al eerder genoemde – positieve reacties op de werkwijze van de jeugdagenten die de gesprekken voeren. Voor de meeste jongeren was de gang naar het politiebureau geen bijzondere ervaring. Op sommige jongeren maakte het echter wel indruk: “ja, klote natuurlijk, het is niet fijn. [...] je gaat wel een beetje nadenken in je hoofd van ‘dit is echt gewoon klote, dat kan eigenlijk niet zo’” (M16).

Naast de rol van de politie is in de interviews ook aan bod gekomen of jongeren hadden gekozen voor een HALT-afdoening of een bekeuring. De meeste jongeren geven aan dat ze voor dat eerste hadden gekozen. Redenen hiervoor waren:

- geen zin of geld hebben om de geldboete te betalen;
- de verwachting iets op te kunnen steken van de HALT-afdoening;
- de ouders bepaalden dat de jongere naar HALT moest;
- het (gemakkelijk) ontlopen van een aantekening¹⁰

Voor twee jongeren was het HALT-traject echter geen optie meer, omdat ze al eerder aan de interventie hadden deelgenomen in verband met een eerder incident (eveneens openbare dronkenschap).

4.3 Ervaringen van ouders

Hieronder worden de ervaringen geschetst van ouders¹¹ die een confrontatiegesprek hadden. Na een korte beschrijving van de onderzoeksgroep wordt ingegaan op de ervaringen met de Confrontatie, indrukken van de impact van de interventie op hun kind en op henzelf en succesfactoren van de interventie. Ten slotte is ook de ouders gevraagd in welke mate zij de politie een logische uitvoerder van de interventie vinden en of hun kind gebruik heeft gemaakt van de HALT-afdoening.

Onderzoeksgroep

Er zijn 15 ouders geïnterviewd, waarvan uiteindelijk 14 interviews over zijn gebleven voor analyse¹². De onderzoeksgroepen van de jongeren en ouders overlappen grotendeels. In twee gevallen zijn echter van een gezin wel de ouders geïnterviewd, maar niet de jongeren. Hierdoor is er sprake van een licht afwijkende onderzoeksgroep bij de ouders.

Er namen evenveel vaders als moeders deel aan het interview. In 9 van de 14 interviews (64%) betrof het de ouders van een jongen. De helft van de jongeren heeft al een opleiding in het

10 Door voor de HALT-afdoening te kiezen, wordt de jongere niet geregistreerd in de justitiële documentatie (voorheen strafblad), bij de bekeuring wel.

11 Bij quotes van ouders wordt geslacht (M = man, V = vrouw) van de betreffende ouder aangeduid, bijvoorbeeld (V).

12 Het interview dat is uitgevallen betrof een situatie waarbij de betrokken jongere achteraf niet dronken bleek te zijn. De ouders hebben het gesprek met de camerabeelden gebruikt om hun bezwaar tegen de opgelegde maatregel kenbaar te maken. Er heeft geen confrontatie plaatsgevonden, waardoor dit interview niet relevant is voor het onderzoek.

voortgezet onderwijs afgerond (2 VMBO, 4 MAVO, 1 HAVO). De andere 7 jongeren waren nog bezig met hun opleiding (1 MAVO), 2 HAVO, 3 VWO, 1 onbekend).

Van de 14 geïnterviewden, hebben 9 ouders (64%) een kind van Nederlandse komaf. De overige 5 ouders hebben een kind met een andere etnische achtergrond. Van deze kinderen zijn er 4 eerste generatie allochtoon en 1 tweede generatie. De jongeren komen vooral uit 2-oudergezinnen (71%).

Het is onduidelijk of deze steekproef representatief is voor de hele populatie (alle jongeren en ouders die een confrontatiegesprek hebben gehad), aangezien de politie niet alle bovenstaande gegevens registreert.

Ervaringen met de interventie

In één opzicht komen alle interviewresultaten met elkaar overeen: geen van de ouders heeft het gesprek als negatief ervaren. De ouders zijn vooral positief over de wijze waarop de jeugdagenten te werk gaan: niet belerend of veroordelend, maar met respect voor de jongere. Daarnaast vinden de ouders het positief dat de focus in het gesprek met name op de jongere ligt. Ook de eigen levenservaring van de gespreksleider wordt regelmatig als positief genoemd¹³ "omdat zij heel genuanceerd is en het van verschillende kanten kon belichten, ook vanuit de zorg van ouderen voor opgroeiende jeugd. En ook als een moeder. Ze had zelf ook pubers. En ze nam [naam jongere] serieus en behandelde 'm als een volwaardige gesprekspartner" (V).

Inhoudelijk gezien geven sommige ouders aan dat ze het goed vinden dat de nadruk van het gesprek niet zozeer ligt op de schadelijke effecten van alcohol, maar op de potentiële gevaren van openbaar dronkenschap: "in de nabespreking werd de nadruk gelegd op de gevaren, voor jonge meiden en alcoholgebruik. En dat de ervaring was dat in het zeldzame geval het ook leidt tot aanranding. Ik vond dat ze heel goed de gevaren aangaf." (M).

Impact en effect op ouders

Impact

Uit de interviews komt naar voren dat ouders verschillend hebben gereageerd op het zien van de camerabeelden. De reacties liepen uiteen van "schokkend" en "vreselijk" tot "ik had het veel ernstiger verwacht". Op basis van de antwoorden van de ouders ontstaat de indruk dat de reactie op de beelden mede afhankelijk was van de situatie op de avond van het incident; ouders die hun kind op de avond zelf nog hadden gezien, waren eerder geneigd om de camerabeelden als minder schokkend te ervaren. Dit in tegenstelling tot de ouders voor wie de camerabeelden de eerste confrontatie met het dronken gedrag van hun kind was.

13 De opmerkingen over de levenservaring betreffen de oudere jeugdagent die gesprekken heeft geleid.

Effect

De meeste ouders gaven aan dat ze niet op een andere manier omgaan met hun kind sinds het confrontatiegesprek. De meesten hebben hun kind geen (strengere) regels opgelegd wat betreft alcoholgebruik. Hierbij valt op dat ouders regelmatig aangaven geen heil te zien in het opleggen van een verbod: "maar verbieden helpt toch niet? Dat heeft voor mij ook nooit geholpen. [...] Je moet het alleen bespreekbaar maken, elke keer weer wijzen op de gevaren van en wat wijs is om te doen" (V). De ouders die wel hebben ingegrepen na het gesprek, richtten zich voornamelijk op het verbieden van (of waarschuwen voor) sterke drank.

Uit de interviews blijken ouders relatief vaker regels te hebben gemaakt wat betreft het uitgaan. Deze regels hebben betrekking op de volgende aspecten van het uitgaan:

- het beperken van de uitgaansfrequentie (hoe vaak de jongere mag uitgaan);
- het vervroegen van de "thuiskom-tijd" (jongeren moeten eerder thuis komen);
- het beperken met wie de jongere mag uitgaan: "het waren ook niet echt zijn vrienden [...]. Dus daarom is nu ook de regel 'je gaat met je eigen vrienden naar de stad en anders ga je niet'" (V).

Effect op jongere

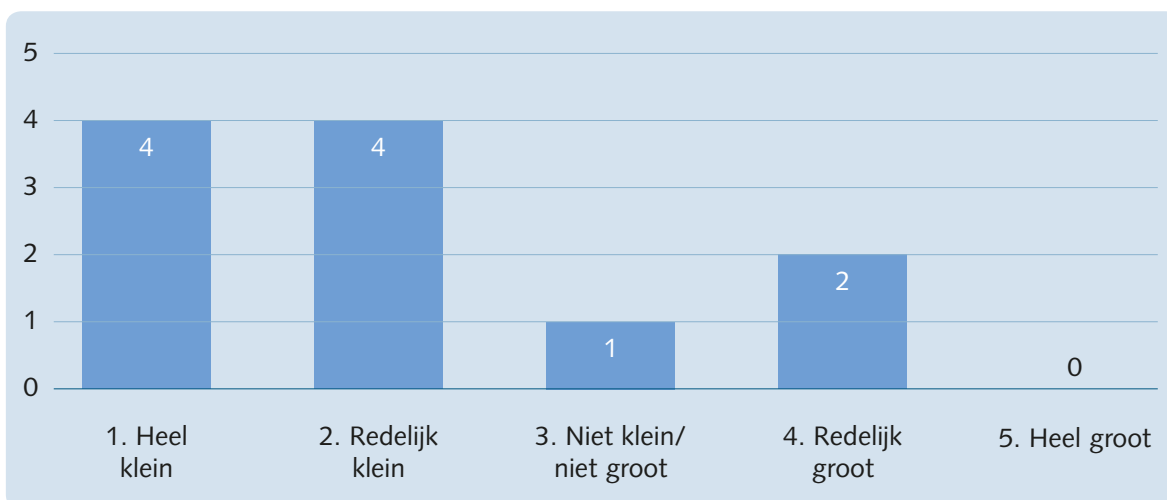
Wat betreft het drinkgedrag constateerden de meeste ouders weinig zichtbare verschillen met de situatie voor het confrontatiegesprek. Twee ouders rapporteerden, daarentegen, wel een duidelijke gedragsverandering bij hun kind. Hun beide kinderen zijn na het gesprek gestopt met het drinken van alcohol, doordat ze erg geschrokken waren van het incident.

Daarnaast werden er nog twee andere, niet direct zichtbare, effecten gesignaleerd door ouders: schaamte en bewustwording. De beelden hebben er volgens een aantal ouders voor gezorgd dat de jongeren zich schamen voor hun gedrag: "dat ze echt gezien heeft 'zo dronken was ik en zo klonk ik midden in de nacht op straat'. En ook gewoon de schaamte dat ze door politieagenten thuis gebracht is. Ik denk dat de gecombineerde ervaring wel invloed heeft gehad" (M). Op het gebied van bewustwording gaven ouders aan dat hun kind zich nu meer bewust is van de gevaren van openbaar dronkenschap en het verlies aan zelfcontrole: "na het gesprek op het bureau [...] toen landde het eigenlijk meer. Hij wist het allemaal wel natuurlijk, want dat weten ze volgens mij allemaal. Maar wat nou de werkelijke impact is en wat de risico's zijn [...] nou, dat was 'm allemaal voor het gesprek nog niet helemaal duidelijk denk ik" (M).

Beide factoren – schaamte en bewustwording – kunnen volgens de ouders een effect hebben op het alcoholgebruik van de jongeren. Deze ouders gaven aan dat ze dachten dat hun kind op een meer gecontroleerde manier alcohol drinkt en probeert om excessen van te veel alcoholgebruik te voorkomen.

In de interviews zijn ouders ook gevraagd om, aan de hand van een 5-puntsschaal, een schatting te geven van de kans dat hun kind nogmaals zo dronken wordt. In Figuur 4.3 zijn de antwoorden weergegeven. De meeste ouders schatten de kans op herhaling niet groot. Twee ouders gaven echter aan dat zij de kans redelijk groot achten. Eén van deze ouders gaf aan dat hun kind bijna gaat studeren en verwachtte dat de jongere tijdens de studententijd nog wel eens teveel zou drinken.

Figuur 4.3 Hoe groot schatten de ouders de kans op herhaling in? Aantallen reacties per antwoordmogelijkheid*.

* Drie ouders gaven geen score voor dit item. In twee gesprekken vonden de ouders het lastig om hun schatting in een score te uiten en in één gesprek is het niet aan de orde gekomen.

Succesfactoren

In de interviews is gevraagd welke onderdelen van de interventie de ouders als waardevol hebben ervaren. De onderdelen die de ouders als waardevol bestempelen, zijn: de camerabeelden, hun eigen aanwezigheid en een combinatie van meerdere factoren. Deze factoren worden hieronder kort toegelicht.

Camerabeelden

De camerabeelden zijn volgens de meeste ouders een belangrijk element van de interventie. Veel ouders gaven aan dat het gesprek ook nuttig zal zijn zonder de beelden, maar dat de impact van de beelden zeker een meerwaarde heeft: "maar ook zonder beelden was het gesprek nuttig geweest, want je komt als kind op een bureau en dat is natuurlijk niet fijn". De meerwaarde is volgens hen dat de beelden zorgen voor een confrontatie met het daadwerkelijke gedrag en daarmee ook een schrik-effect teweeg brengen bij de jongeren: "door te kijken naar die beelden heeft wel iets met 'm gedaan, zo van 'ja, maar dit wil ik gewoon niet meer'. Omdat hij zelf zo schrok van deze beelden en van zijn gedragingen heeft het ook wel wat met hem gedaan. Absoluut." (V).

Aanwezigheid ouders

De meeste ouders vinden het goed dat ze als ouder ook aanwezig waren bij het confrontatiegesprek. Enerzijds zien zij hun aanwezigheid als een meerwaarde voor de jongere. De ouders gaven aan dat hun kind hierdoor weet dat er iemand aanwezig is waarop hij of zij kan terugvallen tijdens het gesprek, een soort 'veiligheidsnet'. Daarnaast denken sommige ouders dat hun aanwezigheid voor schaamte bij hun kind zorgt, wat de impact van de interventie mogelijk vergroot: "ja, het heeft gewoon een extra lading zeg maar. Het is toch vervelend als je vader er ook twee keer voor moet komen, naar het bureau toe. [...] Vond ie ook wel vervelend" (M). In geen enkel interview is naar gekomen dat de interventie heeft geleid tot een verscherping of verslechtering van de relatie tussen ouder en kind.

Daarnaast zien de ouders ook een meerwaarde voor zichzelf. Ze vinden het prettig om te zien wat er daadwerkelijk gebeurd is. Door de beelden weten ze dit zeker en zijn ze niet afhankelijk van verhalen van hun kinderen, die zichzelf wellicht proberen in te dekken met smoesjes. Bovendien geeft het gesprek op het politiebureau concrete handvatten om ook in de thuissituatie met het kind in gesprek te gaan over wat er gebeurd is.

Combinatie van factoren

Meerdere ouders gaven aan dat het niet zozeer één onderdeel is dat de interventie haar kracht geeft, maar dat het een samenspel is van de beelden én het feedback gesprek: "De combinatie van de confrontatie [...] en daarnaast de zorg die er uitgesproken werd van 'we zouden je hiervoor willen behoeden' [...] dat vond ik krachtig" (V) en "ik denk dat als je er delen uit haalt dan verliest de interventie zijn waarde" (M). De kracht van het feedback gesprek zit – volgens de ouders – met name in de niet belerende, respectvolle toon van de gespreksleider en het benoemen van de veiligheidsrisico's.

Politie en HALT

In de interviews werd de ouders gevraagd hoe zij de rol van de politie binnen de interventie hadden ervaren. De meeste ouders waren hier wel over te spreken. Ze vonden het geruststellend dat de agenten op straat rondlopen en in de gaten houden of er niets mis gaat. Eén van de ouders vond het prettig dat de politie steeds een coöperatieve houding aannam en zelfs af en toe in een soort hulpverlenersrol stapte.

In een paar gevallen pakte het echter minder goed uit. De ouders vonden dat de bikeragenten, die te zien waren op de beelden buiten proportioneel reageerden op hun kind. In één geval vonden de ouders de mate van dronkenschap wel meevallen en in een ander geval vonden ze dat hun kind te hard werd aangepakt: "En verder was er niet zoveel aan de hand, maar er werd meteen assistentie gevraagd en er kwam een auto voorrijden en er sprongen drie agenten uit [...] en die draaiden zijn handen op de rug en sloegen 'm in de boeien" (V).

Hoewel onderhavig onderzoek niet gericht is op de evaluatie van de HALT-afdoening, kwam deze straf toch enkele keren aan bod, toen er over de rol van de politie werd gesproken. Daarbij gaven enkele ouders aan dat ze door de uitnodiging voor het confrontatiegesprek in verwarring waren geraakt. Ze dachten dat de Confrontatie onderdeel uitmaakte of zelfs een vervanging was van de HALT-afdoening. Uit de interviews met de jeugdagenten komt naar voren dat ze al enige tijd op de hoogte zijn van deze verwarring. Sindsdien kondigen de

jeugdagenten bij de uitnodiging aan dat de Confrontatie een losstaand en vrijwillig gesprek is. Verder maakten twee ouders, ongevraagd, een vergelijking tussen de HALT-afdoening en het confrontatiegesprek. Beide ouders zagen meer heil in de het confrontatiegesprek dan in de HALT-afdoening: "HALT [...] daar kwam ze niks nieuws tegen. Dat je jezelf ziet in combinatie met dat je thuis gebracht wordt door de agenten, dat raakt meer je gevoel van schaamte. Dan wordt je meer geconfronteerd met jezelf. En HALT [...] ze had haar excuses al lang aangeboden, we hadden dat gesprek al gehad. Dus het is [...] een beetje mosterd na de maaltijd" (M).

5 Conclusie en discussie

In dit hoofdstuk worden de bevindingen uit het onderzoek gebundeld en wordt antwoord gegeven op de onderzoeksvragen (5.1). Vervolgens wordt in de discussie (5.2) een beschouwing gegeven op de belangrijkste bevindingen, worden de beperkingen van het onderzoek besproken en worden aanbevelingen gedaan.

5.1 Beantwoording van de onderzoeksvragen

1. In hoeverre onderscheidt deze interventie zich van bestaande vergelijkbare interventies?

Uit de literatuur komt naar voren dat camerabeelden in verschillende soorten interventies worden gebruikt om feedback te geven op gedrag. Weinig van deze interventies richten zich echter specifiek op het confronteren van (minderjarige) jongeren met hun eigen (risico)gedrag. In de verkennende literatuurstudie werd slechts één interventie gevonden, die op meerdere onderdelen vergelijkbaar is met de Confrontatie. Onderzoek naar deze interventie laat zien dat het inzetten van camerabeelden als feedbackmechanisme een potentieel effectieve manier is om gedrag te veranderen.

2. In welke context mag er het meeste effect verwacht worden van camerabeelden als middel om feedback te geven aan een minderjarige en zijn/haar ouders?

Op basis van de beschikbare literatuur kan er weinig gezegd worden over de context waarin het meeste effect mag worden verwacht van camerabeelden als feedbackmechanisme. Eén van de voornaamste bevindingen uit de verkennende literatuurstudie is dat ouders mogelijk een belangrijke rol spelen in gedragsinterventies gericht op hun kind. Doordat ouders middels camerabeelden zicht krijgen op het gedrag van hun kind, wordt mogelijk de 'parental monitoring' en 'parental mentoring' verlengd. Dat wil zeggen: ouders krijgen ook zicht op en de mogelijkheid om in te grijpen in omgevingen waar ze normaal gesproken geen directe of beperkte invloed hebben (bv. hoe jongeren een auto besturen of hoe jongeren uitgaan).

Het huidige onderzoek identificeert een aantal succesfactoren in de Confrontatie. Als deze factoren worden meegenomen mag er, volgens de betrokkenen, het meeste effect verwacht worden van de interventie:

- De combinatie van het tonen van de camerabeelden en het geven van feedback aan de hand van risico's voor de veiligheid van het kind;
- De gespreksleider hanteert een niet-belerende toon tijdens het gesprek en creëert een open gesprek;
- De ouders zijn aanwezig bij de interventie;
- De interventie volgt zo spoedig mogelijk na het incident, met als voorwaarde dat de jongere weer nuchter is.

3. Hoe worden de camerabeelden gemaakt en vervolgens toegepast bij de Confrontatie?

Tijdens een horecadienst en tijdens evenementen worden agenten uitgerust met helmcamera's of bodycams. De camera's worden voor meerdere doeleinden ingezet, waaronder het filmen van minderjarigen die dronken zijn. De camerabeelden worden vervolgens door een jeugdagent gebruikt om de minderjarige en zijn of haar ouders te laten zien welk gedrag vertoond is en welke veiligheidsrisico's daaraan zijn verbonden. Doordat de camerabeelden exact laten zien wat er is gebeurd, is het voor de jongere (en de ouders) bijna onmogelijk om te ontkennen dat hij of zij dronken was. De beelden vormen daarmee de basis waarop het gesprek voortborduurde. In hoofdstuk 2 is de methodiek nader beschreven.

4. Hoe ervaren en waarderen de verschillende betrokken partijen de interventie als feedbackmiddel?

Politie

De bikers, jeugdagenten en wijkagent die zijn geïnterviewd in het kader van dit onderzoek hebben overwegend positieve ervaringen met het uitvoeren van de Confrontatie. Dit komt doordat ze merken dat jongeren en, met name, ouders positief reageren op hun werkwijze. Dat de agenten na het confrontatiegesprek slechts zelden een jongeren tegenkomen die opnieuw dronken is in het openbaar, sterkt de positieve ervaring met de werkwijze. Bovendien vinden de agenten het waardevol om de jongeren, die ze tijdens het incident in dronken toestand aantreffen, later in nuchtere toestand nog iets mee te geven over de veiligheidsrisico's die verbonden zijn aan dronkenschap. De agenten hebben het idee dat de jongeren en hun ouders deze risico's serieus nemen.

Wel zien de agenten nog een aantal verbeterpunten voor de werkwijze: betere beeld- en geluidskwaliteit, meer capaciteit op straat en nadere afstemming met de HALT-afdoening.

Minderjarigen

De jeugdagenten geven aan dat jongeren aan het einde van het gesprek vaak zeggen dat ze het fijn en leerzaam vonden om de beelden terug te zien en er over te praten. De meeste jongeren hadden echter geen uitgesproken mening over de interventie in de brede zin. Wel gaven jongeren aan dat de camerabeelden confronterend werken en bij hen tot bewustwording hebben geleid. Daarnaast hebben enkele jongeren de (niet-belerende) manier waarop ze feedback kregen en de aanwezigheid van hun ouders als prettig werd ervaren.

Ouders

De jeugdagenten krijgen vaak een positieve reactie van ouders op het gesprek. Tijdens de interviews in het kader van dit onderzoek reageerden de ouders eveneens overwegend positief op de interventie. Ouders vinden het prettig om te weten hoe hun kind zich gedraagt in het uitgaansleven. De camerabeelden bieden hen de gelegenheid om dit met eigen ogen te zien. Bovendien geeft het gesprek op het politiebureau concrete handvatten om ook in de thuissituatie met het kind in gesprek te gaan over wat er gebeurd is. De niet-belerende toon tijdens het gesprek wordt ook als prettig ervaren door ouders.

5. Welke rol vervullen de beelden en het feedbackgesprek in de interventie?

De camerabeelden laten de jongere en de ouders zien wat er daadwerkelijk gebeurd is op straat. Dit leidt bij jongeren tot schrikreacties (omdat ze dachten meer controle te hebben), schaamte tegenover hun ouders en bewustwording dat ze de oorzaak van het gedrag bij zichzelf moeten zoeken. Door de camerabeelden krijgen ouders een kijkje in het uitgaansgedrag van hun kind, iets wat ze normaliter geen zicht op hebben. De beelden zorgen ervoor dat iedereen hetzelfde uitgangspunt heeft voordat het gesprek wordt aangegaan. Volgens jongeren en ouders is de interventie minder sterk als er geen camerabeelden getoond worden. De geïnterviewde agenten vinden de interventie zonder camerabeelden zelfs zinloos.

Aan de hand van de beelden wordt feedback gegeven aan de jongere om hem of haar bewust te maken van de risico's van dronkenschap en om herhaling te voorkomen. In het gesprek wordt niet ingegaan op de gezondheidsrisico's van alcohol, maar voornamelijk op de risico's voor de veiligheid van de jongere en hun omstanders. Jongeren en ouders schrokken hiervan, omdat ze zich niet altijd bewust zijn van deze gevaren. Daarnaast waarderen ze het dat deze risico's op een respectvolle en niet-belerende manier worden overgebracht.

De geïnterviewde agenten en ouders zijn het er over eens dat de camerabeelden en de feedback elkaar versterken in de interventie.

6. In hoeverre heeft de interventie bij minderjarigen en/of hun ouders geleid tot bewustwording van de effecten van zijn/haar gedrag?

Minderjarigen

Uit de interviews met de jongeren komt naar voren dat veel jongeren (mede) door het confrontatiegesprek zich bewust zijn geworden van de impact van hun alcoholgebruik en de mogelijke risico's die eraan kleven. Daarnaast zagen veel jongeren in dat ze de oorzaak van het ongewenste gedrag bij zichzelf moesten zoeken. Dat jongeren zich schaamden voor hun gedrag duidt er eveneens op dat ze zich ervan bewust waren dat hun gedrag tijdens het incident niet normaal was.

Ouders

In de interviews met de ouders is niet specifiek gevraagd naar bewustwording van de effecten van het eigen gedrag. In de interviews lag de focus op bewustwording van het gedrag van jongeren. Ouders gaven aan dat ze door de Confrontatie inzien wat de effecten van het dronken gedrag van hun kind zijn.

7. In hoeverre heeft de interventie bij minderjarigen en/of hun ouders geleid tot aanpassing van hun gedrag?

Minderjarigen

Van de 12 minderjarigen gaven er 8 aan dat ze na het confrontatiegesprek minder zijn gaan drinken. Twee van deze jongeren zijn zelfs gestopt met drinken. Daarnaast gaven jongeren ook aan dat ze anders zijn gaan drinken om te voorkomen dat ze weer zo dronken worden: geen sterke drank meer, lager drinktempo en niet meer 'van alles door elkaar drinken'. Mede door de bewustwording en het aangepaste gedrag, schatten 8 jongeren (van de 12) en 8 ouders (van de 11) de kans op herhaling op 'redelijk klein' tot 'heel klein'.

Ouders

De meeste ouders gaven aan dat ze niet op een andere manier omgaan met hun kind sinds het confrontatiegesprek. De meesten hebben hun kind geen strengere regels opgelegd, omdat ze niet geloven dat regels het gewenste effect hebben. De ouders die wel regels hebben gesteld, richtten zich met name op uitgaansgedrag (minder vaak, eerder thuis en alleen met vrienden). De uitzondering hierop zijn twee ouders die hun kind hebben verboden om alcohol te drinken en in vier gevallen mag het kind geen sterke drank meer drinken.

Toch lijken jongeren anders te denken over het gedrag van hun ouders. De meeste jongeren gaven aan dat hun ouders zich anders gingen gedragen na de Confrontatie: het uitten van hun zorgen en het stellen van strengere regels rondom alcoholgebruik. Zij ervaren het gedrag van hun ouders blijkbaar anders dan hun ouders.

8. Is er iets te concluderen over het profiel van minderjarigen bij wie het meest effect van deze interventie verwacht mag worden?

Met de huidige onderzoeksopzet is het niet mogelijk specifieke uitspraken te doen over profielen van minderjarigen waarbij de interventie meer of minder effectief is.

5.2 Discussie

Naar aanleiding van een driejarig experiment in de gemeente Amersfoort is dit onderzoek uitgevoerd om inzicht te krijgen in het effect van de Confrontatie op minderjarigen, die dronken op straat zijn aangetroffen door de politie, en hun ouders. Het huidige onderzoek laat zien dat de Confrontatie een interessante methodiek is om jongeren, samen met hun ouders, te confronteren met hun dronken gedrag in het uitgaansleven. Het confrontatiegesprek lijkt bij zowel jongeren als bij ouders een verandering teweeg te brengen.

Jongeren zijn bewuster en drinken anders

De confrontatie lijkt bij jongeren met name bij te dragen aan bewustwording van de risico's voor hun eigen veiligheid als ze dronken zijn. De meeste jongeren beweren sinds de confrontatie minder alcohol te drinken en achten de kans om opnieuw dronken te worden klein. De vraag is echter in hoeverre de jongeren sociaal wenselijk reageren. Dat ze aangeven nu anders te drinken dan voorheen (geen sterke drank, lager drinktempo en niet 'van alles door elkaar') klinkt geloofwaardiger, aangezien dit niet aan de orde komt tijdens het confrontatiegesprek. De jongeren lijken zelf nagedacht te hebben hoe ze een volgend exces kunnen voorkomen. Bovenstaande uitkomsten kunnen bijdragen aan de doelstelling van de interventie: bewustwording en het voorkomen van herhaling. Of het recidive voorkomt, kunnen we op basis van dit onderzoek niet vaststellen.

Ouders krijgen meer zicht op uitgaan

Normaliter is het uitgaansleven een setting waarin ouders weinig zicht hebben op het gedrag van hun kind. Het huidige onderzoek laat zien dat het voor ouders zinvol is om meer zicht te krijgen op het alcoholgebruik en uitgaansgedrag van hun kind. Hoewel ouders zelf aangeven dat ze na het confrontatiegesprek niet anders omgaan met hun kind, ervaren de jongeren een extra bemoeienis van hun ouders. Deze bemoeienis komt met name naar voren in het uiten van

zorgen en het stellen van strengere regels. Mogelijk nemen de ouders, zonder zich daar direct bewust van te zijn, de informatie uit de Confrontatie mee in hun opvoedgedrag in relatie tot uitgaan. Dit zou een positieve ontwikkeling zijn, aangezien uit de literatuurverkenning bleek dat ouders een belangrijke rol kunnen spelen in het uitstellen en beperken van alcoholgebruik bij hun kind. Het effect van de interventie op de jongeren verloopt dan mogelijk (deels) via de ouders.

Beperkingen van het onderzoek

Het huidige onderzoek laat zien dat de Confrontatie een veelbelovende interventie is. Er zitten echter een aantal beperkingen aan het huidige onderzoek, waardoor het lastig is om harde uitspraken te doen over effectiviteit.

De onderzoeksmethodiek is grotendeels kwalitatief van aard, waardoor het aantal respondenten beperkt is. Daarnaast is in het huidige onderzoek geen controlegroep opgenomen, bestaande uit jongeren die hetzelfde delict hebben gepleegd maar geen interventie hebben gehad. Hierdoor is het onduidelijk of zonder de Confrontatie de waargenomen veranderingen niet optreden bij jongeren en ouders. Om de effecten van de interventie beter in beeld te krijgen is vervolgonderzoek nodig, waarbij het mogelijk is om de resultaten te vergelijken met een controlegroep.

Aanbevelingen

Hoewel het huidige onderzoek methodische beperkingen met zich meebrengt, geeft het onderzoek wel degelijk aanknopingspunten om de toepassing van de Confrontatie voort te zetten en mogelijkheden voor uitbreiding te verkennen.

Voortbouwen op succesfactoren

Een belangrijke voorwaarde voor het voortzetten (en eventueel uitbreiden) van de interventie is dat er wordt voortgebouwd op de succesfactoren die dit onderzoek heeft geïdentificeerd. Aan de hand van deze succesfactoren mag het meeste effect verwacht worden van de interventie:

- het tonen van de camerabeelden in combinatie met feedback over veiligheidsrisico's;
- een niet-belerende toon en een open gespreksvoering;
- aanwezigheid ouders;
- het confrontatiegesprek zo spoedig mogelijk na het incident.

Bij een bredere implementatie van de interventie, dient men eveneens rekening te houden met de competenties van de agenten die ingezet worden. Bij de rol als verbalisant en filmer is het van belang dat de betreffende agent bereid is een camera te gebruiken en feedback op eigen gedrag te krijgen, voldoende gespreksvaardigheden heeft om dronken jongeren en hun ouders toe te spreken en affiniteit heeft met jeugd en het thema alcohol. De gespreksvoerder dient met name sterk onderlegd te zijn in gespreksvoering, heeft pedagogische vaardigheden en heeft affiniteit met het thema alcohol.

Professionaliseren werkwijze

Om te zorgen dat de interventie door de politie en eventuele andere stakeholders uitgeleerd kan worden, is het van belang dat de werkwijze geprofessionaliseerd wordt. Met de uitwerking van de werkwijze in hoofdstuk 2 is een belangrijke stap gezet in het professionaliseren van de methodiek. Tijdens het onderzoek hebben de geïnterviewde stakeholders een aantal knelpunten in de interventie benoemd. In het kader van de professionalisering is het belangrijk om deze knelpunten serieus te nemen en te onderzoeken of verbeteringen mogelijk zijn. Hieronder worden de knelpunten geschetst en denkrichtingen aangedragen.

Gebrekkige beeld- en geluidskwaliteit

De oorzaak van de zo nu en dan gebrekkige beeld- en geluidskwaliteit ligt enerzijds bij de opnameapparatuur en anderzijds bij de bikers die de beelden maken. Een heldere instructie voor de toepassing van de helmcamera en de microfoon zou een 'quick win' kunnen zijn om de kwaliteit te verbeteren.

Beperkte capaciteit

De interventie is, met name op straat, tijdsintensief. Het is daarom zinvol om mogelijkheden te verkennen die de tijdsinvestering van de bikers op straat terugdringen. Hierbij kan gedacht worden aan ondersteuning door de gemeentelijke handhavers of een centraal opvangpunt in het horecagebied waar jongeren, onder toezicht, worden opgevangen tot hun ouders ze op komen halen.

Overlap met de HALT-straft

De Confrontatie en de HALT-straft streven hetzelfde doel na: bewustwording en voorkomen van herhaling. De aanpak van beide interventies verschilt echter wezenlijk. De Confrontatie volgt zo spoedig mogelijk na het incident en richt zich op bewustwording van veiligheidsrisico's, terwijl HALT pas later plaatsvindt en zich richt op de gezondheidsrisico's. Desondanks vinden agenten en een aantal ouders dat de twee elkaar overlappen. Om die reden is het interessant om met de relevante partners te verkennen of, en zo ja hoe, de interventies elkaar kunnen aanvullen of beter op elkaar afgestemd kunnen worden.

Herkennen van dronkenschap

De bikers zijn niet getraind in het herkennen van dronkenschap, maar baseren dronkenschap op basis van hun ervaring als agent en burger. In één interview kwam naar voren dat de jongere en de ouders het niet eens waren met de inschatting van de bikeragent. Hoewel het goed mogelijk is dat de bikeragent wel een goede inschatting heeft gemaakt, is het relevant om te kijken of hier verbeteringen mogelijk zijn. In het kader van professionalisering van de werkwijze is het raadzaam om ervoor te zorgen dat alle agenten dronkenschap op dezelfde manier inschatten. Een mogelijke oplossing hiervoor is het volgen van een training in het herkennen van mensen onder invloed van alcohol (en drugs). Ook kan [het factsheet](#) van het Trimbos-instituut over handhavend optreden tegen dronkenschap geraadpleegd worden.

Ouders stellen geen regels

Ouders hebben in dit onderzoek nadrukkelijk aangegeven dat ze geen extra regels stellen rondom alcoholgebruik, omdat ze denken dat het stellen van regels geen zin heeft. In de literatuurverkenning hebben we echter gezien dat het stellen van regels en ouderlijk toezicht wel degelijk zin heeft. Het lijkt daarom zinvol om tijdens het confrontatiegesprek aandacht te besteden aan het stellen van regels, het toezichthouden op en handhaven van deze regels. Dit kan een rol zijn voor de jeugdagent die het gesprek leidt, maar wellicht kunnen andere stakeholders (zoals de regionale instelling voor verslavingszorg) hier ook een rol in spelen. Ouders kunnen ook worden verwezen naar www.uwkindenalcohol.nl.

Samenvattend is de Confrontatie een interessante interventie die, gezien de potentie die het heeft, geschikt is voor een bredere implementatie. Indien men stevig wil investeren in een bredere toepassing van de interventie, is het raadzaam om uitgebreider effectonderzoek te doen en te werken aan de in deze paragraaf beschreven aanbevelingen.

Referenties

- Anderson, P. & Baumberg, B. (2006). *Alcohol in Europe*. London: Institute of Alcohol Studies.
- Babor, T., Caetano, R., Casswell, S., et al. (2010). *Alcohol: No Ordinary Commodity - Research and Public Policy*. New York, NY: Oxford University Press.
- Carney, C., McGehee, D.V., Lee, J.D., Reyes, M.L., Raby, M. (2010). Using an Event-Triggered Video Intervention System to Expand the Supervised Learning of Newly Licensed Adolescent Drivers. *American Journal of Public Health*, 100(6): 1101–1106.
- Embregts, P.J.C.M. (2002). Effects of Video Feedback on Social Behaviour of Young People with Mild Intellectual Disability and Staff Responses. *International Journal of Disability, Development and Education*, 49(1), 105-116.
- Embregts, P.J.C.M. (2003). Using Self-Management, Video Feedback, and Graphic Feedback to Improve Social Behavior of Youth with Mild Mental Retardation. *Education and Training in Developmental Disabilities*, 38(3), 283-295.
- Finkenauer, C., Engels, R.C.M.E., Meeus, W. en Oosterwegel, A. (2002). Self and identity in early adolescence. In: Brinthaupt, T.M., Lipka, R.P. (eds.). *Understanding the Self of the Early Adolescent*, 25-56. New York: State University of New York Press.
- GGD regio Utrecht (2016). *Hoe gezond is onze jeugd? Resultaten Schoolkrachtmonitor voortgezet onderwijs 2015*.
- Hasselt, N. van, Laar, M. van, Onrust, S., Verdurmen, J. (2010): Preventie van schadelijk alcoholgebruik en drugsgebruik onder jongeren. Utrecht: Trimbos Instituut
- Looze, M. de, Dorselaer, S. van, Roos, S. de, Verdurmen, J., Stevens, G., Gommans, R., Bon-Martens, M. van, Bogt, T. ter, Vollebergh, W. (2014). HBSC 2013. *Gezondheid, welzijn en opvoeding van jongeren in Nederland*. Utrecht: Universiteit Utrecht.
- McGehee, D.V., Raby, M., Carney, C., Lee, J.D., Reyes, M.L. (2007). Extending parental mentoring using and event-triggered video intervention in rural teen drivers. *J. Saf. Res.* 38, 215–227.
- Omroep West (2016). VIDEO: Winkeldieven in Leiden opgepakt, unieke beelden van helmcamera agent. Omroep West, 28 januari 2016, verkregen van <http://www.omroepwest.nl/nieuws/3048556/VIDEO-Winkeldieven-in-Leiden-opgepakt-unieke-beelden-van-helmcamera-agent>

Partington, M., Cushion, C.J., Cope, e., Harvey, S. (2015). The impact of video feedback on professional youth football coaches' reflection and practice behaviour: a longitudinal investigation of behaviour change. *Reflective Practice*, 16(5), 700-716.

Pinter, E.B., East, A., & Thrush, N. (2015). Effects of a video-feedback intervention on teachers' use of praise. *Education & Treatment of Children*, 38, (4) 451-472.

Politietalent.nl (2011). Politiebikers uitgerust met helmcamera. Politietalent.nl, 28 februari 2011.

Provinciale Zeeuwse Courant (2011). Bikers politie Zeeland krijgen helmcamera tijdens jaarwisseling. PZC, 19 december 2011.

Ryan, J., Roman, N.V., Okwany, A. (2015). The Effects of Parental Monitoring and Communication on Adolescent Substance Use and Risky Sexual Activity: A Systematic Review. *The Open Family Studies Journal*, 7(1), 12-27.

Simons-Morton, B.G., Bingham, C.R., Ouimet, M.C., Pradhan, A.K., Chen, R., Barretto, A., Shope, J.T. (2012). The Effect on Teenage Risky Driving of Feedback From a Safety Monitoring System: A Randomized Controlled Trial. *Journal of Adolescent Health*, 53 (1), 21-26.

Smith, J.D., Dishion, T.J., Moore, K.J., Shaw, D.S., Wilson, M.N. (2013). Effects of Video Feedback on Early Coercive Parent-Child Interactions: The Intervening Role of Caregivers' Relational Schemas. *Journal of Clinical Child & Adolescent Psychology*, 42(3), 405-417.

Trimbos-instituut (2016). *Voorlopige resultaten van de Nederlandse ESPAD studie 2015 (European School Survey on Alcohol and other Drugs)*.

Turrisi, R., Jaccard, J., Taki, R., Dunnam, H., & Grimes, J. (2001). Examination of the short-term efficacy of a parent intervention to reduce college student drinking tendencies. *Psychology of Addictive Behaviors*, 15(4), 366-372.

Vorst, H. van der, Burk, W.J., Engels, R.C.M.E. (2010). The role of parental alcohol-specific communication in early adolescents' alcohol use. *Drug and alcohol dependence*, 111, 183-190.

